Poštnina plačana v gotovini | Leto LIV. | V Ljubljani, v torek dne 5. januarja 1926 | Št. 3. | Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen pondeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništva telefon štev. 50, upravništva štev. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Smrtni udarec.

Od poprevratnih avtonomnih slovenskih deželnih vlad tako lepo zasnovane socialno-politične institucije so nam radikalsko-demokratski režimi menda tudi v imenu »državnega in narodnega edinstva« ubijali celih pet let. Uničili so našim najvažnejšim socialno-političnim zavodom vsako možnost smotrenega udejstvovanja v korist delavnih in revnih slojev, toda popolnoma ukiniti in odpraviti si jih vendarle niso upali. Ta žalostna slava je ostala prihranjena »seljački« RR koaliciji. Če ostane namreč pri petkovih in sobotnih sklepih finančnega odbora, bodo spomladi takorekoč likvidirana nadzorništva dela, posredovalnice za delo in otroško varstvo, tako da nam bo ostalo le še bolniško in nezgodno zavarovanje, na katero pa že tudi preže številni nasprotniki socialne zakonodaje od vseh koncev in krajev. S tem bomo dospeli v osmem letu osvobojenja tja, kjer smo bili v Avstriji za časa največjega razmaha liberalizma, to je v sedemdesetih letih pod Auersperg-Lasserjevo vlado.

V Sloveniji propada pod uničujočimi posledicami nesrečnega centralizma vse. V šolstvu nazadujemo rapidno, kmet je zadolžen že do vratu, podjetnik obupuje ter omejuje svoj obrat, delavstvo, kolikor ga še ni na cesti, pa ne ve niti, če bo imelo jutri še ta borni zaslužek, ki ga prejema.

Na najslabšem je nedvomno delavstvo. Že zadnja leta se je imelo boriti s silnimi težavami, pogled v bodočnost je pa vprav obupen. Propadajoče obrt, trgovina in industrija bodo morale pognati na cesto nove mase, onim pa, ki jih bodo obdržale, ne bodo mogle plačati niti za kritje najnujnejših življenjskih potrebščin. V teh razmerah bi morale napeti vse socialno-politične institucije svoje moči do skrajnosti, da preprečijo najhujše, a kakor vidimo, jih — odpravljajo. Pri nas je n. pr. brezposelnost že danes več kot kritična, a kakor kažejo razmere, bo postala že v bližnji bodočnosti naš najbolj pereči socialno-politični problem. Glede na to bi morali posvetiti vso svojo skrb posredovalnicam za delo, ker bi morale nositi one največji in najtežji del vsega socialnega skrbstva bližnje bodočnosti, a sedaj ni dovolj, da jim je bilo zadnja štiri leta onemogočeno vsako ustvarjajoče delo, temveč jih enostavno ukinjajo, čeprav ne stanejo, vsaj v Sloveniji ne, **državo nobenega vinarja, kajti delavstvo samo prispeva nalašč zanje celo neprimerne stotisočake več nego pa stanejo.**

To demontiranje socialno-političnih institucij, za katere skrbijo po vsem svetu z vsemi močmi, se vrši pod krinko štedenja. Ne glede na to, da so naši poslanci v finančnem odboru samem že dovolj razkrinkali take načine štedenja, se ne moremo vzdržati, da ne bi še mi nekoliko posvetili v štedenje pri posredovalnicah za delo v Sloveniji, ki so pri tem uničevanju prizadete najhujše. Ko posredovalnice v Sloveniji še niso bile centralizirane in jih je vodil njih organizator Erjavec, so dosegle vse štiri v treh letih 24.767 uspešnih posredovanj, vseh ostalih šest v državi je pa uspešno posredovalo komaj v 5593 slučajih. V Sloveniji je odpadlo torej na eno samo posredovalnico več uspehov nego na vse ostale v državi skupaj in sedaj hočejo šteditі tako, da vse v Sloveniji razen one v Ljubljani zaprejo, pač pa dovolijo živeti posredovalnicama v Zagrebu in Belgradu, ki delujeta, da se Bog usmili. Odpravijo nam v imenu štedenja posredovalnice, kjer je odpadlo v l. 1919. do 1921. na vsakega uradnika po 8370 strank, dočim jih je prišlo po ostalih delih države v istem času le po 2609 na enega uradnika. V posredovalnicah v Sloveniji, ki jih odpravljajo, je stalo l. 1921. (torej tik pred centralizacijo) eno uspešno posredovanje 19 Din, in te v imenu štedenja odpravljajo, ne odpravijo pa belgrajske, kjer je stalo isto posredovanje v istem času 80 Din. Vse posredovalnice za delo ne stanejo v Sloveniji skupaj niti 200.000 dinarjev letno, delavstvo pa prispeva v Sloveniji zanje letno okroglo 1 milijon dinarjev. Nad 3 milijone dinarjev delavskega denarja, plačanega nalašč za posredovalnice v Sloveniji, že leži doli nekje južnovzhodno od Sotle in ga ni ter ni na izpregled, a sedaj pravijo, da jih država ni več v stanu vzdrževati. Dokler je vodil posredovalnice za delo v Sloveniji njih organizator g. Erjavec, je šel dobiček, ki so ga imeli samo naši lesni delavci od teh institucij, v milijone, a danes zagovarjajo njih odpravo v imenu — štedenja. Kakor znano, je tudi bivša Avstrija že pripravljala državno ureditev posredovanja dela in po tozadevnem načrtu bi imelo poslovati samo na Kranjskem 16 posredovalnih uradov, danes ne dovolijo živeti trem niti v vsej Sloveniji.

Ker se velik del našega naroda že danes ne more več preživljati doma in postaja ta del radi zgoraj opisanih razmer še od dneva do dneva večji, bodo morali vedno novi tisoči in tisoči na tuje s trebuhom za kruhom, v Nemčijo, Francijo, Kanado itd. itd. Ali je kakršnokoli vodstvo izseljeništva brez dobrih posredovalnic za delo sploh izvedljivo? Tu gre za stotine milijonov, ki so na tehtnici, a se v imenu štednje ubijajo ravno one institucije, ki bi jih lahko pridobile našim izseljencem. Podporo za brezposelne bo treba vpeljati; če je ne bo država, jo bodo morale pa občine, kajti na cesti ljudje ne bodo mogli umirati, a kdo ve za organizacijo podpiranja brezposelnih brez posredovalnic na delo? Skratka: rezultat petkovih in sobotnih razprav v finančnem odboru je vnovič živ dokaz, da pomeni naš centralizem smrt za vse panoge javnega življenja in udejstvovanja v Sloveniji.

Eno je, kar človeka boli in zaradi česar ga mora kot Slovenca pogosto zaliti rdečica sramu, da namreč ni bilo še tako slabega, nesposobnega, reakcionarnega in proti interesom Slovenije delujočega režima, ki ne bi našel tudi med Slovenci robskih duš, ki mu služijo in ga poveličujejo. Socialistični in demokratski kolovodje, ki so doslej gospodarili v delavski zbornici, ki bi imela v prvi vrsti čuvati naše socialne institucije, pa mislijo v teh usodepolnih dnevih, da je njih edina naloga v bratskem objemu pobijati »klerikalnega zmaja«, čeprav je edina stranka, ki se je resno borila za prospeh naših socialno-političnih zavodov, SLS.

Proračun ministrstva za javna dela -- proračun Srbije.

Belgrad, 4. jan. 1926.

Danes se je vršila v finančnem odboru razprava o proračunu ministrstva za javna dela. Ta proračun lahko imenujemo z vso pravico, da ni proračun države SHS, nego proračun Srbije. Proračunske postavke so tako razpredeljene, da so po veliki večini namenjene za javna dela v Srbiji, ali v neposredni bližini srbskih krajev. Nobeno drugo ministrstvo ni tako jasno pokazalo tendenco, da zadovoljuje v prvi vrsti srbijanske kraje na račun in škodo drugih krajev v državi, kakor ravno to ministrstvo. Tukaj se je leta in leta gradilo, milijoni so se investirali za graditev novih cest in mostov.

Tako je tudi letos. Tukaj z lahkoto padajo težki milijoni iz državne blagajne na nove zgradbe, mostove in ceste za srbijanske kraje, za druge kraje pa ni denarja. Še stare se ne more dograditi, kaj da bi se šele pri nas začele graditi najpotrebnejše nove zgradbe. Tam stotine milijonov za nove stvari, za nas pa proračun vsa ta leta ni vračal niti tistega denarja, ki ga je Slovenija specielno plačala za vzdrževanje cest. Vse to tone v državno blagajno in se steka na jugu.

Proračun ministrstva za javne gradbe znaša v predloženi obliki 435,647.034 Din in je za 56,632.772 Din manjši od proračuna za l. 1924/25, če temu proračunu prištejemo naknadne in izredne kredite. Od te vsote odpade na redne in izredne upravne stroške (osebni in materialni izdatki) vsota v višini 15 milijonov 715.110 Din. Za redno vzdrževanje državnih cest in mostov je določeno 100 milijonov dinarjev. Za manjše poprave v slučaju prirodnih nesreč 2 milijona dinarjev. Za popravljanje vseh državnih zgradb v celi državi je postavljena minimalna vsota 3 milijonov dinarjev.

Nato slede v proračunu posebne postavke za zgradbe in vzdrževanje vseh nedržavnih cest in mostov v državi. **Pri teh postavkah se bodo prijeli za glavo vsi načelniki cestnih odborov in okrajnih zastopov in se z gnevom vprašali, kje je denar, ki ga plačujemo za vzdrževanje naših avtonomnih cest, ki** ga država v ta namen pobira; kje je denar, ki ga država po božjih in človeških pravicah dolguje cestnim odborom. Ali za to vlado ne veljajo zakoni? **Ali je to uspeh in plod »seljačke« vlade in »seljačkega« značaja novega režima?**

Nad 200 milijonov dinarjev je namenjenih za nove investicije, povečini za nove ceste, nad 20 milijonov za nove zgradbe, med temi 10 milijonov za novo skupščino, nad 25 milijonov za nove mostove. Če pregledamo teh 200 milijonov za investicije, moramo žalibog ugotoviti, da sta **za Slovenijo postavljena samo 2 milijona** za ceste, 200.000 za vrhniški del, 1,800.000 za cesto Št. Ilj-Veljka, vse druge ogromne vsote so z primeroma zelo majlmi izjemami določene za Srbijo ali za neposredno Srbij bližje kraje.

Tako je postavljeno 80 milijonov za državno cesto Belgrad-Andrijevica, 12 milijonov za ceste Belgrad v bližnje kraje, ki vežejo Belgrad s pokrajinskimi mesti, 3 milijone dinarjev za okraj Užice, 10 milijonov za ceste Kolašin-Belopolje itd.

Krediti za mostove kažejo isto sliko. 25 milijonov je postavljeno za zgradbo novih državnih mostov. Svota je postavljena izključno za mostove v Srbiji. Ravno isto moramo reči o 27 milijonih, ki figurirajo v proračunu pod postavko za kredite za nadaljevanje že započetih del pri novih mostovih, 20,850.000 je določenih za nadaljevanje že započetih državnih zgradb. Tudi ta vsota gre za zgradbe v srbijanskih krajih, in sicer za narodno skupščino, za gimnazijo v Čačku, Dubrovniku, Podgorici, v Užicah in Cetinju.

Ali je čudno, če se vsi drugi kraji pritožujejo, da ne dobijo kreditov za vzdrževanje obstoječih državnih prometnih naprav? In če porablja državna uprava tako velikanske vsote iz rednega proračuna za investicije že leta in leta v istih pokrajinah. Ali so redni proračuni za to tukaj, da delajo leta in leta tako velikanske investicije? Kje na svetu se na račun investicij zapostavljajo prepotrebni izdatki za redno vzdrževanje prometnih naprav? To se ne dogaja nikjer. Tak način budžetiranja mora vse upropastiti.

Nadaljevanje razprave o proračunu.

VLADNA VEČINA NEPRIPRAVLJENA NA PRORAČUN. — KJE ŠTEDI SEDANJA VLADA. — V SLOVENIJI PRI GRADBENEM RAVNATELJSTVU REDUCIRANIH 12 MEST.

Belgrad, 4. jan. (Izv.) Finančni odbor bi bil moral razpravljati o proračunu ministrstva za zdravje. Vendar do tega ni prišlo. Minister za narodno zdravje Krsta Miletić je namreč obolel. Kakšne narave je njegova bolezen, tega ne poročajo.

Predsednik finančnega odbora je predlagal, da naj se prične z razpravo o proračunu ministrstva za javna dela. Proti temu je opozicija protestirala, češ da ne gre postavljati na dnevni red proračuna brez priprave. Proračun je treba prej preštudirati.

V imenu opozicije je Šečerov protestiral proti temu, da se poslancem ne da prosto za praznike. Izjavlja, da je bila opozicija lojalna, da je dopustila, da se je pričela razprava o proračunu, dasi še finančni minister ni podal ekspozeja, kakor to predpisuje poslovnik.

V istem smislu je protestiral poslanec Pušenjak, ki je ugotovil, da se uradnikom na praznik ne da prilike, da bi vršili svoje verske dolžnosti. Ako vladna večina ne more dokončati svojih razprav in medsebojnih prepirov, naj o teh prepirih razpravlja med seboj za časa božičnih praznikov, potem pa naj skliče finančni odbor in delo bo šlo hitreje od rok.

Nato je bila seja prekinjena. Nadaljevala se je popoldne. Razpravljalo se je o proračunu ministrstva za javna dela.

Belgrad, 4. jan. (Izv.) Na popoldanski seji se je pričela razprava o proračunu ministrstva za javna dela. Vsoto proračunskih postavk omenjamo na drugem mestu. Proračun je centraliziran, kakor se je uvedel centralizem tudi pri drugih ministrstvih, le glede osebja je ostala razpredelba po ravnateljstvih.

Poslanec Gavrilović (radikal) je najprej predlagal, da se v vseh oddelkih reducirajo uradniška mesta. V poglavju o materialnih izdatkih so se izvršile razne zmanjšave. Omenjati moramo, da so tudi materialni izdatki centralizirani.

Minister Uzunović je izjavil, da je prvotno predložilo ministrstvo za javna dela proračun v višini 1 milijarde, da pa je moralo popustiti z ozirom na zahteve finančnega ministrstva in tako je prišlo do današnje vsote. Ravnotako je izjavil glede strokovnjaških mest, da so potrebna, da pa je moral sprejeti zahteve večine, ki je predlagala znatno redukcijo. Nato se je pričela debata.

Poslanec Pušenjak se je čudil zmanjšanju proračuna za 6 milijonov dinarjev, proračun za vojsko pa se povišuje za 259 milijonov dinarjev. Posebno se čudi, da hoče vladna večina že itak reducirani proračun še zmanjšati. Gospodje so pozabili, da so ceste v dobi začnjih dveh let že v popolnoma derutnem stanju in da je treba znatnih kreditov, da se ceste za silo popravijo. Omenja Gorenjsko, Prekmurje, Ljutomer, Ptuj, Prevalje, okrajno glavarstvo Slov. Bistrico, celo Hrvatsko Bosno in Hercegovino. Morejo se samo zmanjšati stroški za službena potovanja, ker ni odobreno povišanje v novem pravilniku za 4 milijone dinarjev.

Dr. Šečerov je hotel prekontrolirati, če so vsa mesta, ki so v proračunu navedena, zasedena. Na mnoga vprašanja mu referent ni mogel dati natančnega odgovora. Nato sta govorila poslanca Vujić in Popović.

Poslanec dr. Kulovec je izjavil, da dela vladna večina napačno, ker je predlagala črtanje strokovnjaških mest. Za Ljubljano je sigurno, da je sedanji status pri ravnateljstvu premajhen. Navaja stanje, ki je bilo pred vojno. Ugotavlja, da je prejšnji deželni odbor ne glede na druge nastavljence imel toliko inženirjev, kolikor jih je predlagala vladna večina za celo Slovenijo. S tem reduciranjem budgetiranja se ne more strinjati, ker ne pomeni štedenja, ampak razsipanje. Je za to, da se bodo ta mesta pri prihodnjem proračunu vstavila, če bo hotela država imeti dobro upravo. Že sedaj se gradbeno ravnateljstvo vedno izgovarja, če je treba delati načrte, da nima aparata. Poslanec govori o cestarjih in zahteva, da se za Slovenijo postavi večje število cestarjev, posebno za tista ravnateljstva, kjer te ustanove ne poznajo. Zato tudi minister meče denar za nove ceste skozi okno, ker ni poskrbel, da bi se nastavilo dovolj cestarjev, ki bi dan za dnem skrbeli za ceste. Poslanec stavlja pismene predloge.

Nato se je glasovalo o prvem delu, ki ga je vladna večina sprejela po predlogu radikalnega poslanca Gavrilovića z redukcijami vred. Ko se je stavil na glasovanje dr. Kulovčev predlog, naj se ohranijo pri ljubljanskem gradbenem ravnateljstvu vsaj dosedaj sistemizirana mesta, se je dogodilo, da so vsi člani vladne večine glasovali proti, tudi radičevci s svojim krajinskim priveskom.

Skupno je reduciranih v ministrstvu 43 uradniških mest, medtemi 4 inspektorji in 6 inženirjev. Pri gradbenih ravnateljstvih so reducirani: v Zagrebu 14, **v Ljubljani** 12, v Novem Sadu 14, v Sarajevu 30, v Skoplju 6, na Cetinju 12. Poleg tega je ukinjenih 52 poduradniških mest za sluge. **V Sloveniji sta reducirana 2 višja inženirja, 4 inženirji, 1 referent, 1 knjigovodja, 2 oficiala in 1 asistent.**

Vladna večina še ni bila pripravljena za razpravo o odd. 2., kjer se govori o investicijah. Raditega je predsednik ob 6 zaključil sejo. Prihodnja seja se vrši jutri ob 10 dopoldne. Nadaljuje se razprava o proračunu ministrstva za narodno zdravje.

Pred prehodom na dnevni red je predsednik finančnega odbora z ozirom na dopoldanski konflikt, češ da hoče ustreči opoziciji, odredil sejo še jutri dopoldne in popoldne, potem pa se seje ne vrše do prihodnjega pondeljka. Sicer tega on ni storil na ljubo opoziciji, pač pa radi tega, ker se je moral prepričati, da se člani vladne večine zelo revoltirani in da jih ne bo mogel držati preko pravoslavnih praznikov v Belgradu.

Belgrajska sodba o položaju.

Belgrad, 4. jan. (Izv.) Današnje »Novosti« poročajo:

»Čeprav predsednik radikalnega kluba Lj. Živković napenja vse sile, da bi klub očistil, vendar mu ta posel ne uspeva. Vedno se govori, da želi klub drugo osebo za predsednika. Z vsemi silami delajo na to, da bi se Pašić in Ljuba Jovanović pomirila. Pomirjenje bi bilo v tem, da bi Ljuba Jovanović stopil v kabinet kot minister za notranje ali za zunanje zadeve. Ta rekonstrukcija naj bi bila cena za pomirjenje.

Pri demokratih je prišlo do nesporazumljenja med Timotijevičem in Rafajlovičem radi mesta v glavnem odboru demokratske stranke. Iz tega sklepa radikalno časopisje na nekak razcep v stranki. Vendar so te vesti neresnične in se dementirajo.

Dr. Korošec je konferiral s svojimi ljudmi. Njegovi ljudje so zelo aktivni v delu za proračun, ga kritizirajo, ker ga natančno poznajo.

Ministrski svet je brez Pašiča razpravljal o novem zakonskem načrtu o zemljiškem davku in o nekaterih resornih vprašanjih. Zakon o izenačenje davkov, ki ga pretresa ministrski svet, je samo maska in nič drugega. Ni nobenega upanja, da bi se ta zakon uvedel pred letom 1928. Izgovor je zelo preprost, češ da ni katastrov v celi državi. Brez katastra je seveda iluzorna vsaka misel, da bi se mogel izvesti novi zakon.«

PRED PRAVOSLAVNIM BOŽIČEM.

Belgrad, 4. januarja. (Izv.) Zvečer se je vršila seja vlade, na kateri so po izjavi posameznih ministrov razpravljali o zakonu za pobijanje draginje. Sicer pa vlada popoln mir in predpraznično razpoloženje. Večina ministrov namerava tekom jutrišnjega dneva odpotovati iz Belgrada, tako da med prazniki ni pričakovati nobenih važnejših dogodkov. Tudi Pašić bo najbrž tekom jutrišnjega dne zapustil Belgrad in odpotoval v Cavtat. Kakor običajno tudi tega ni mogoče natančno zvedeti, ker prikrivajo dan in uro odhoda.

DR. STOJADINOVIČ V PARIZU.

Pariz, 4. januarja. (Izv.) Finančni minister dr. Stojadinović je konferiral z Doumerom o konsolidaciji srbsko-hrvatsko-slovenskih dolgov v Franciji.

Pariz, 4. januarja. (Izv.) Zastopnik Združenih držav je priredil na čast finančnemu ministru kraljevine SHS dr. Stojadinoviću intimen obed.

Lep shod HPS v Krapini

Zagreb, 4. jan. (Izv.) Včeraj se je vršil v Krapini velik okrajni sestanek HPS. Udeležilo se ga je nad 300 delegatov iz dvajsetih organiziranih vasi krapinskega okraja. Govoril je najprej kmet Marijan Bosančić iz Srema o kmetski politiki HPS. Govornik je tudi ostro kritiziral politiko Radičeve stranke. Dr. Šimrak je govoril o političnem položaju in omenil med drugim, da drži Nikola Pašić dva železa v ognju: Stjepana Radića in Svetozarja Pribičevića. Česar ne bo hotel izvršiti Radić, to bo izvršil Pribičević. Za dr. Šimrakom je govorilo še več kmetov. Sestanek je uspel nad vse pričakovanje. HPS se je v krapinskem okraju trdno ustalila. Enake sestanke bo HPS priredila po celi Hrvatski.

RADIĆ NE MARA V SPLIT.

Zagreb, 4. jan. (Izv.) Prihodnjo sredo bi moral iti Stiepan Radić v Split na shod svoje stranke. Zadnji hip je pa Radić »obolel« in bo zato poslal v Split dr. Mačka. V Splitu je namreč položaj za Radičevo stranko precej slab, nasprotno je pa akcija opozicionalnih strank zelo živahna. Ker se je Radić bal blamaže, bo raje ostal doma.

PRED OBČINSKIMI VOLITVAMI V SPLITU.

Split, 4. jan. (Izv.) Tu se vrši velika agitacija za občinske volitve, ki se bodo v kratkem vršile. Te dni je imel sestanek hrv. federalistični blok, na katerem je govoril dr. Ante Trumbić. Tudi HPS je priredila sestanek, ki je pokazal, da se je njen položaj v Splitu v vsakem oziru okrepil.

Trgovinska pogajanja.

Belgrad, 4. jan. (Izv.) V ministrstvu zunanjih zadev so se pričela preliminarna pogajanja med našo državo in Anglijo za sklep trgovinske pogodbe. Predsednik angleške delegacije je tukajšnji angleški poslanik Cunard. Predsednik naše delegacije je dr. Rybar. Poleg tega so naši delegati v imenu zun. ministrstva Kukić, Brana Marković, v imenu ministrstva za trgovino dr. Todorović, v imenu fin. ministrstva načelnik Bujidić in pomočnik generalnega ravnatelja dr. Šmid.

V začetku seje je predsednik naše delegacije dr. Rybar v kratkem govoru pozdravil angleško delegacijo in izrazil željo, da bi delegacija imela uspeh. Angleški poslanik Cunard se je zahvalil v toplih in prisrčnih besedah. Izjavil je, da so to preliminarna pogajanja in da se bodo končna pogajanja vršila v Londonu.

Nato se je prešlo na čitanje. Kot temelj služi angleški predlog iz 35 členov in tarifnega dela. Naša delegacija je stavila razne pripombe, vsled česar je bila seja prekinjena, da more dobiti angleška delegacija od svoje vlade potrebna pojasnila. Prihodnja seja se bo vršila v sredo popoldne.

Belgrad, 4. januarja. (Izv.) Jutri se pričnejo preliminarna pogajanja med Francijo in našo državo za sklep trgovinske pogodbe. Naši delegaciji bo predsedoval dr. Vošnjak, bivši poslanik v Pragi, francoski delegaciji pa tukajšnji francoski poslanik. Istotako se v ministrstvu za zunanje zadeve pripravlja obsežen material za začetek pogajanj s Čehoslovaško, ki se bodo vršila v Pragi.

BELGIJA IN RUSIJA.

Pariz, 3. januarja. (Izv.) Belgijski zunanji minister Vandervelde je dospel v Pariz in konferiral z ministrskim predsednikom Briandom glede ureditve odnošajev s sovjetsko Rusijo. Sestal se bo tudi s sovjetskim poslanikom.

Nova vlada na Bolgarskem.

Sofija, 4. jan. (Izv.) Dopoldne je g. Ljapčev podal kralju v podpis sledečo listo:

Ministrski predsednik in minister za notranje zadeve: Andrija Ljapčev; zunanje zadeve: Mihajlo Madžarov; finance: Atanas Borov; trgovina: Stojan Danev; pravosodje: Todor Kulev, bivši predsednik sobranja; vojska: general Ivan Vlkov; prosveta: Nikola Najdenov; poljedelstvo: Rade Vasiljev; promet: Simon Georgijev; javna dela: Slavejko Vasiljev.

Za jutri je sklicano sobranje. Na tej seji bo vlada dala deklaracijo.

Sofija, 4. jan. (Izv.) Kabinet Ljapčeva bo imel podporo v parlamnetu od vseh strank, ki so vzdrževale vlado Cankova. Sam Cankov je izjavil, da bo v interesu edinosti stranke podpiral Ljapčeva. Ljapčev bo v zunanji politiki zastopal isto smer, kakor jo je zastopala vlada Cankova.

Trdi se, da bo prvo delo nove vlade, da izposluje široko amnestijo političnim krivcem. Velike važnosti je, kako stališče bo napram Ljapčevi vladi zavzela skupina Malinova, ki je sicer velik osebni prijatelj novega ministrskega predsednika, s katerim je prej sodeloval in bil v isti stranki.

Sofija, 4. jan. (Izv.) Andrija Ljapčev je bil rojen 1868. On je odličen ekonomist in finančnik, ter pionir kooperativnega in zadružniškega pokreta v Bolgariji. Kot talentiran časnikar je Ljapčev sodeloval pri najuglednejših organih demokratske stranke. Bil je eden najuglednejših voditeljev skupno z Malinovom. L. 1908. je postal Ljapčev prvikrat minister. Dobil je portfelj v kabinetu Malinova, ki je proglasil neodvisnost Bolgarije. Deset let pozneje je imel Ljapčev isti položaj v kabinetu, ki ga je sestavil Radosavljev. Kot član vlade je podpisal v Solunu pogodbo o premirju v septembru 1918. Kot vešč politik je aktivno sodeloval v pokretu, ki je dovedel več starih strank do spajanja. Ljapčev je bil predsednik parlamentarne vladne večine v času, ko je bil poklican, da sestavi kabinet.

Alarmantne vesti o bivšem romunskem prestolonasledniku.

Budimpešta, 3. jan. Listi so raznesli alarmantno vest, da je princ Karol snoval zaroto proti svojemu očetu kralju Ferdinandu in vladi Bratianova. Prestolonaslednik je bil v zvezi z opozicionalnimi strankami, zlasti pa s kmetsko in republikansko. Poleg tega naj bi odločilni izvenparlamentarni činitelji pomagali prestolonasledniku izvesti državni udar.

Belgrad, 4. jan. Telefonski in brzojavni promet z Romunijo še ni vpostavljen. Iz drugega vira je mogoče izvedeti, da vlada v Romuniji velika razburjenost. Za prestolonaslednika Karla se je po teh poročilih izjavil oficirski zbor. Javnost je prepričana, da je Bratianu izsilil prestolonaslednikovo odpoved, da bi obdržal sebe na oblasti. Princ Karol je namreč javno in aktivno podpiral opozicijo in preprečil marsikak načrt Bratianu.

Trst, 4. jan. Milanski listi poročajo o romunskem prestolonasledniku princu Karlu, ki stanuje v hotelu de la Ville. Ne sprejema nikogar. Izjavil je, da mu še ni nič znanega, da bi bil njegov odstop sprejet in potrjen.

Bukarešta, 3. jan. (Izv.) Nekateri listi so javili, da je podal vojni minister Margarescu demisijo in da se je princ Karel odpovedal prestolonasledstvu radi nekih nesoglasij pri naročilu Fokerskih letal. Oboje ni res. Prinčeva odpoved ni v nobeni zvezi z vojaškimi zadevami.

* * *

Dosedanji romunski prestolonaslednik Karol je bil rojen dne 3. oktobra 1893 kot sin sedanjega kralja Ferdinanda in kraljice Marije. Obiskoval je univerzo v Bukareštu in vojaško akademijo v Jassy-ju. Med vojsko je organiziral romunske gorske čete in z njimi dosegel lepe uspehe. Na čelu gorskega polka se je udeležih vojne proti Avstroogrski pri prodoru proti Budimpešti. Takoj po vojni je odšel iz domačije in potoval po vsem svetu. Leta 1921. je bil imenovan brigadnim generalom, kmalu nato kontreadmiralom in l. 1922. divizijskim generalom.

Prestolonaslednik Karol je bil armijski poveljnik gorskih čet, inspektor vojne mornarice in v zadnjem času poveljnik romunskega civilnega in vojaškega zračnega brodovja.

Bivši prestolonaslednik je bil vnet sportnik, protektor romunskih skautov, aktivni predsednik društva geografov in zveze romunskih klubov automobilistov in areoklubov. Bil je velik prijatelj zapadne kulture, zlasti angleške vzgoje, ki jo je v Romuniji propagiral in podpiral.

Vse te funkcije so mu prinesle precejšnjo popularnost in verjetno je, da njegovega odstopa romunska javnost ni vzela tako mirno na znanje, kakor je izgledalo po prvih poročilih. V tej domnevi nas potrjujej otudi alarmantna poročila o zaroti, ki jih do danes še ni mogoče presoditi, pa imajo bržkone predvsem namen, globlje in bolje opravičiti njegov odstop kot pa gola rodbinska vprašanja.

Italijanska kraljica-mati umrla.

Bordighera, 4. januarja. (Izv.) Kralj in kraljica sta danes došla semkaj k smrti postelji kraljice-vdove Margherite. Kraljico-vdovo so prevideli s sv. popotnico. Boje se, da umrje.

Bordighera, 4. januarja. (Izv.) Kraljica-mati je danes dopoldne ob 11. uri umrla.

Rim, 4. januarja. (Izv.) Povodom smrti kraljice-vdove je izrazil ministrski predsednik Mussolini kralju svoje sožalje. Obenem je izdal brzojavnim potom na laško ljudstvo proglas, v katerem poudarja globoko žalost laškega naroda radi izgube kraljice-matere in proslavlja velike kreposti rajne, posebno njeno neutrudljivo dobrodelnost in njeno veliko ljubezen do domovine.

Pred novo diktaturo na Grškem.

Atene, 3. januarja. (Izv.) Kakor poročajo listi, je general Pangalos izjavil na častniškem banketu, da namerava uvesti diktaturo in tako rešiti domovino. Storiti hoče to opirajoč se na vojaško moč in ker se zaveda svoje dolžnosti do domovine.

BIVŠI DIKTATOR PLASTIRAS PRED VOJNIM SODIŠČEM.

Atene, 3. januarja. (Izv.) Vrhovni vojaški svet smatra, da je general Plastiras odgovoren za poraz grške armade v Mali Aziji leta 1922. in je zato sklenil, da postavi bivšega poveljnika pred vojaško sodišče.

Položaj v Siriji.

Beyrut, 3. jan. (Izv.) V okolici Damaska je sedaj popolnoma mirno. Promet se vrši zopet v celem obsegu.

London, 4. jan. (Izv.) Francoski višji komisar za Sirijo de Juvenel je v razgovoru s posebnim poročevalcem lista »Times« izjavil, da se trudi ustvariti v Siriji mir, ne da bi še nadalje posegal po orožju, vendar ne bo pustil, da izsilijo od njega nekaj, kar bi moglo biti navskriž s pravimi koristmi dežele. Dasi hoče na korist vseh napraviti red in mir, vendar se ne bo v tem svojem prizadevanju prenaglil; kajti čas je v tem pogledu zaveznik Francozov.

Homatije v Perziji.

Teheran, 3. jan. (Izv.) Novi šah Riza-khan je proglasil svojega najstarejšega sina za prestolonaslednika. Minister za zunanje zadeve je odstopil.

London, 3. jan. Kakor poročajo časopisi iz Bagdada, se tam širijo vesti, da je v Teheranu neki neznanec vrgel bombo na Rizakhana Pahladija, ki mu je odtrgala obe nogi.

Italija.

GRADBA STANOVANJ. — PREUSTROJ VOJSKE. — AKADEMIJA ITALIJE.

Rim, 4. jan. 1926. (Izv.) V soboto se je vršila seja ministrskega sveta. Sprejet je bil sklep, da se zakonski odlok o varstvu najemnikov ne podaljša in da nastopi z dnem 30. junija med hišnimi posestniki in najemniki popolnoma svobodno razmerje. Občinam se nakaže 100 milijonov lir za takojšnjo zgradbo stanovanj. Razen tega imata finančno in narodno-gospodarsko ministrstvo dolžnost, da nemudoma začneta z gradnjo malih hišic na periferiji mest, ki se potem proti počasnemu odplačevanju odstopijo delavskim in uradniškim družinam. — Potem je ministrski svet odobril zakonski načrt o preustroju vojske; divizije bodo poslej sestavljene vsaka iz treh polkov. Vsi polki se popolnoma nanovo opremijo in izpopolnijo. — Končno je ministrski svet odobril osnutek zakonskega načrta za ustanovitev narodne akademije: Academia d' Italia. Člane akademije bo imenoval ministrski predsednik sporazumno z naučnim ministrom. Članov sme šteti akademija največ 60, ki bodo dobivali po 30.000 lir plače na leto. Akademija bo pošiljala svoje člane tudi v novi senat. Ostale akademije v Italiji se vsled nove akademije ne ukinejo.

PROTI OPOZICIONALNEMU TISKU.

Palermo, 4. jan. (Izv.) Minolo soboto so se fašisti na glavnem kolodvoru polastili vseh izvodov listov »Giornale di Sicilia« in »L' Ora«, ki so bili pripravljeni, da se razpošljejo, in jih zažgali.

VELIKA NESREČA V INDIJI.

Kalka (Indija), 3. jan. (Izv.) Ko so se peljali lovski gostje Maharadže s Pahiala preko železniške proge, je pridrvel železniški stroj, ki je zgrabil voz in ga popolnoma razbil. Devet žensk je bilo ubitih, dve pa težko ranjeni.

Katastrofalne poplave.

Amsterdam, 4. jan. (Izv.) Sedanja poplava prekaša daleč ono v letu 1880. Reki Maas in Vaal sta poplavili zapadni del pokrajine Limburg in večji del pokrajin Gelderland in Nordbrabant. Ozemlje med obema rekama je spremenjeno v velikansko jezero. Na tisoče ljudi je prisiljenih bivati na strehah.

Amsterdam, 4. jan. (Izv.) V okolici mesta Oeffeltha je voda danes narastla do streh. Veliko ljudi je v veliki nevarnosti, da utonejo, Postajno poslopje v Peugenu se je podrlo in zginilo pod valovi reke Maas. Blizu postaje Hasp se je zrušil železniški nasip. Vlak, ki je privozil, je skočil s tira, vendar se nobenemu popotniku ni nič hudega pripetilo.

Cleve, 4. jan. (Izv.) Ker se je zrušil radi poplav neki nasip in se je voda Spodnjega Rena začela ustavljati, je prestopil Ren pri mestecu Cleve bregove. Po vseh okoliških občinah so bili plat zvona. Ljudje so hiteli reševat živino in bežati.

London, 4. jan. (Izv.) Časopisi imajo veliko poročil o velikih poplavah na južnem in zapadnem Angleškem. Nekaj oseb je utonilo. Na stotine družin je zapustilo svoja domovja.

London, 4. jan. (Izv.) Ker je Temza prestopila svoje bregove, je bilo mnogo družin v obrežnih krajih prisiljenih, da so preselili svoje pohištvo v zgornja nadstropja. Temza je ponekod pol angleške milje široka.

Krščansko delavstvo!

Da protestiramo proti ukinitvi posredovalnic za delo, proti zmanjšanju podpor za brezposelne, proti znižanju kreditov za humanitarne zavode in za varstvo otrok, sklicujemo za nedeljo, dne 10. t. m.

protestno zborovanje

v Ljubljani.

Spored zborovanja bodemo še objavili. Krščanski delavec, agitiraj ves teden za polnoštevilno udeležbo!

DELAVSKA ZVEZA.

Malenkosti za veliko stvar.

»V borbo proti kugi« nas poziva sobotni »Slovenec«. Kdor vidi in opazuje razrvanost, versko brezbrižnost in nasprotstvo do vsega, kar je cerkvenega, v družinah, kamor dohaja liberalno časopisje, ne bo miroval, marveč bo porabil vsako priliko, da pomaga zatirati liberalizem, ki zastruplja naš zdrav in pošten rod že tudi po deželi. Dokazujmo zaslepljencem, kako velikansko odgovornost si nakladajo na svojo vest, ako pod to ali ono pretvezo naročajo in berejo in tako podpirajo take časopise, ki so nasprotni veri, Cerkvi in njenim zapovedim. Prigovarjajmo, kjerkoli kaže, naj se družine, naj se posamezniki naroče na zanesljivo krščanske liste.

Mimogrede bi pa opozorili še na naslednje malenkosti, ki dobri stvari mnogo koristijo:

1. **Podpirajmo** po možnosti inserente (oglasnike) naših krščanskih listov ter se sklicujmo pri nakupu prav na oglas. Dotične trgovine pa naj seveda tudi skrbe, da bodo odjemalcem dobro postregle.

2. **Na kolodvorih** treba povsod zahtevati samo naše krščanske časopise! Če jih ima razpečevalec skrite, zahtevaj, da jih položi na očiten prostor. Izpeljujmo to dosledno, in nikar ne tožimo, zakaj naših listov ni dobiti. Ne radovednost, ne noben drug razlog te ne opravičuje, da si kot krščanski človek vprav za vožnjo po železnici kupiš nasproten časopis, s čimer pohujšuješ druge.

3. **V gostilni** vprašaj vselej, kje imajo katoliški časopis. Za tako stvar je treba samo malo pozornosti in malce odločnosti. Če gostilničar nima obzirnosti do tebe, ni treba, da bi ga podpiral.

4. **Dopisovanje in sporočanje** zanimivosti in novic iz raznih krajev naj bi oskrbovali iz ljubezni do dobrega časopisja vsi, ki jim je na tem, da se razširi krščansko časopisje, protikatoliški tisk pa omeji in njega vpliv pobija. Za učene razprave, za politična razmišljanja so pri listih nastavljeni uredniki; ti postavljajo temelj in ogrodje časopisu. Male kamenčke pa donašajo naročniki in prijatelji krščanskega tiska po raznih krajih domovine. Zapiši novico, četudi preprosto. Jo bodo že uredniki tako prikrojili, da bo imela čedno lice. Povej kratko, urno, po resnici!

5. **Nikar očitno godrnjati,** zlasti ne vpričo mlačnih, omahljivcev ali celo vpričo nasprotnikov, če ti slučajno kaj ne ugaja v našem ali katerem drugem krščanskem listu. Kdo pa more vsem ustreči? Ako imaš pritožbo, povej ali piši uredništvu ali lastniku lista, pa zahtevaj, kaj naj se popravi. Pa je že stalna in grda razvada v naših krogih, da tako radi udarimo po lastnih listih, ki na njih vidimo vsako pegol Ali se ne pravi to — v lastno skledo pljuvati!?

Izpregovori raje večkrat, kadar nanese, toplo besedo v prid dobremu tisku, pa grajo čez slabe časnike. Če si pri nasprotniku vsaj vest vzbudil, si že nekaj dosegel.

Volitve v Delavsko zbornico.

Prvi obrisi volivnega boja za Delavsko zbornico.

Zanimanje za volitve v Delavsko zbornico hitro raste. Doslej so se vršile samo tihe tehnične priprave, ki so s potekom reklamacijske dobe v glavnem končane. Le socijalisti imajo še mnogo opravka z načrti, kako bi uspešneje kradli glasovnice, liberalci pa, kako bi najhuje izvajali pritisk nad odvisnim delavstvom potom svojih pristašev magnatov in podjetij, ki jih financirajo razne liberalne banke.

Že so stopili v javnost prvi obrisi volivnega boja. Kolikor moremo doslej vedeti, nastopijo v splošni skupini s posebnimi kandidatnimi listami: *Krščansko delavstvo* z listo Jugoslovanske strokovne zveze, *socijalisti* in nekateri nezavisni pod listo združenih strokovnih organizacij Jugoslavije, *Žerjavovci in Narodni socijalisti* z listo nezavisnih delavskih organizacij in menda še *Prepeluh* in Bernot s posebnimi listami.

Med krščanskim delavstvom, socijalisti in narodnimi socijalisti so se vodila pogajanja za skupen nastop. Krščansko delavstvo je iskreno želelo skupnega nastopa vsega delavstva in zato stavilo najmanjše zahteve, ki mu po številčni moči njegovih organizacij gredo.

Socijalisti so pogajanja zavlačevali, obenem pa po svojih zaupnikih razglašali, da hočejo »klerikalce« le malo potegniti, v zadnjem trenutku pa pogajanja razbiti. Naši so bili na to pripravljeni, vendar pa so stavili socijalistom rok, do katerega naj izrečejo zadnjo besedo. Socijalisti so odgovorili, ne da bi se iz odgovora moglo razbrati, kaj hočejo. Narodni socijalisti pa so istočasno sklenili skupnost z Žerjavovci in tako je bil enoten nastop preprečen. Kakor moremo pričakovati, se bo borilo za mandate v Delavski zbornici največ 5 in najmanj 3 skupine. Delavcem izbira ne bo težka. Socijalisti in Žerjavovci so v bratski slogi davili delavca in njegove organizacije tako na debelo, da je vsak občutil na svoji koži. Bernot in bivši socijalist Prepeluh sta tudi znana moža, ki s svojo »silno« močjo ne bosta nikomur vode kalila.

Krščansko delavstvo nastopa v tem boju kot *najmočnejša skupina* z najbolje izvedeno organizacijo, z jasnimi načeli in z ognjem, ki veje iz njih. Krščanski delavec ve kaj hoče v Delavski zbornici, zato dela za te volitve z vnemo in ljubeznijo, ki je občudovanja vredna. Ta ljubezen za našo stvar je privlačna sila za omahljivce in zaspance, ona je porok naše zmage.

V tem znamenju boš zmagal!

Opozorili smo že, da je Kristanov novi list »Delavska politika« nastopil pot svojega življenja v znamenju klerikalnega zmaja. Vse dosedanje številke pihajo proti krščanstvu. Pač je resničen stavek, da se nekateri ljudje nič ne nauče in nič ne pozabijo. Pred vojno je socijalna demokracija pri nas poskušala zmaterializirati delavčevo mišljenje in ga zastrupiti s sovraštvom do katoličanstva. Korakala je tozadevno paralelno z meščanskim liberalizmom. Uspehi so bili pač ti, da je nekaj delavstva opustilo versko življenje, delavska organizacija pa je prav radi tega boja hirala. Kako tudi ne? Delavec vendar misli s svojo glavo in čuti na lastni koži, da ni njegov nasprotnik vera, ampak moderni mamonizem, ki ga ravno krščanstvo obsoja. Iz zgodovine tudi ve, da se napak posameznih kristjanov, naj so to kdor koli, ne more šteti na rovaš vere in Cerkve. Gospoda, ki se trudi z »Delavsko politiko« delavstvo spet gnati v boj proti Cerkvi, pač ne računi, da delavec samostojno misli in da si bo dobro ogledal gospode, ki mu v tem listu slikajo kot sovražnika Cerkev namesto da bi mu povedali, kje je pravi sovražnik, ki je rodil moderni duh kapitalizma.

Po vojni je socijalna demokracija precej pridobila. Namesto da bi delala, so voditelji šli na lov za mandati. Glavno sredstvo je bil spet boj proti klerikalizmu. In uspeh? Reakcija je zrastla, delavstvo potisneno na tla, gospodarske krize na dnevnem redu. Pa jih ne izuči! Sedaj, ko bi radi spet zbrali svoje raztepene ude, hočejo to doseči z bojem proti krščanstvu. — Verjemite da to, kar doslej nikoli ni pomagalo, tudi sedaj ne bo! V tem znamenju tudi volitev v Delavsko zbornico ne izpeljete. Take voditelje, ki vedo samo pesem o papizmu, si bo delavec, ki se bori za kruh, temeljito ogledal.

Kako drugače je izučilo nemške socijalne demokrate. Pri lanskih volitvah za predsedniško mesto so oddali svoje glasove izrazitemu katoličanu dr. Marksu, ki je vsak dan pri obhajilu. Zakaj? Uvideli so, da so pravi branitelji za demokratizacijo človeške družbe, pravi branilci misli v ljudski državi le prepričani kristjani. Kako nazadnjaška in duševno uboga je naša socijalna demokracija nasproti nemški. Zato bodo tudi njeni uspehi v boju za Delavko zbornico tako ubogi!

Obleke za prireditve:

frak, žaket, smoking v prvovrstni najmodernejši izdelavi, iz finega angleškega sukna preskrbi najhitreje in po znano solidnih cenah tvrdka

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.

Svetkov proglas.

Delavsko zbornico delavcem! Tako kriči slavni »delavec« Franc Svetek v včerajšnji »Delavski politiki«. Delavstvo, ki Svetka pozna, že ve, da njegovim kandidatom ne gre nobena glasovnica.

Nova obleka. Ker vedo, da žalostna zgodovina govori proti njim, so si nekateri bivši »voditelji« socialpatriotov in nezavisnih nadeli firmo: »Združena strokovna zveza Jugoslavije« in pod tem naslovom hočejo loviti glasove za Delavsko zbornico. Združenje naj bi bil »šlager«, ki naj reši potapljajočo ladjo maloštevilnih ljubljanskih »združenih« gospodov, ki so po milosti Žerjavovi in Ribnikarjevi doslej tako sijajno gospodovali v Delavski zbornici. Delavska politika pa naj nosi njihovo zastavo. Toda ta zastava je prestara in preveč omadeževana, da bi korakal za njo zaveden delavec.

Pravično merilo. Svetek-Kristanova družba se jezi, ker krščansko delavstvo ni sprejelo kompromisa, ki so ga milostno ponudili Svetek, Uratnik in Makuc. Krščansko delavstvo naj bi bilo po mnenju teh gospodov metla, s katero bi pometali. Zato naj bi dobilo le toliko mandatov, kolikor bi bilo njim po volji. Število članstva bi o n i taksirali. Pa še to-le povemo, ker že izizvate: Krščansko delavstvo je h o t e l o skupno listo in pogajanj **ni razbilo,** pač pa ste vi od vsega početka pogajanja zavlačevali in jih končno **prekinili.** To je vaše združenje proletarijata, gospodje »socialisti«!

Popolna samouprava Delavskih zbornic je tudi misel, ki jo povdarjajo »Združeni«. Kako so pa to samoupravo čuvali doslej, pa pričajo lahko gg. Kristan, Žerjav in Ribnikar, ki so dosedanje mandatarje — člane Združenih — **imenovali** in gospodje »združeni« so imenovanje sprejeli in dolga leta kot od kapitalističnega **režima imenovani** člani sedeli v Delavski zbornici. Socialistični poslanci v parlamentu niso nikdar odprli ust, naj se razpišejo volitve v »Delavsko zbornico«! Štatut »Delavske zbornice« — če to skrpucalo sploh moremo tako nazivati, — so gospodje »združeni« prikrojili tako, da ima v vsaki važnejši stvari odločati **minister.** Kar ne bo podrl minister, je pa pridržano centralnemu tajništvu v Belgradu, da bo slovenski delavec imel ja dosti zamašena usta. Vse to je «samouprava«, kakršno zamišljajo gospodje »združeni«.

Kakor v Avstriji. To je želja »združenih«. Tu so se pa ujeli. Avstrijska socialna demokracija in njene delavske zbornice so ubogi stroj, ki mora brez misli slediti ukazom dunajske židovske klike, ki ima danes vodstvo socialistične stranke. Avstrijsko delavstvo ima edino nalogo, da s svojimi prispevki polni dunajske židovske bisage. Brezposelnost in beda v Avstriji je bila na vrhuncu, ko so avstrijski socialni demokratje vodili avstrijsko republiko. Ko je zasedel kanclersko mesto krščanski socialec Seipel, je vsa Evropa pisala, da mu bo preostal samo še pogreb. Leto dni nato je že Avstrijo zavidala marsikaka evropska država. Avstrijski zgled jasno pravi slovenskemu delavstvu: »V krščansko-socialni organizaciji in samo v tej — je mogoč kulturen in gospodarski napredek delovnih ljudi!«

Socialistična partija Jugoslavije je dobila novega predsednika v osebi odvetnika dr. Milana K o r u n a. Ta stranka, kateri so se pridružili tudi nekateri ljubljanski »voditelji« nezavisnih, nastopa pri volitvah v Delavsko zbornico pod firmo »združenih«.

»Delavsko politiko« izdaja konzorcij sledečih gospodov: Anton K r i s t a n, bivši minister in upravnik Belja je poročevalec za gospodarstvo. Dr. Milan K o r u n je v konzorciju kot predsednik SSJ in Filip U r a t n i k, sedanji tajnik Delavske zbornice. Družba teh gospodov sama pove, čigav list je »Delavska politika«. Za tako »delavsko« politiko ne bo slovenski delavec dal nobene pare.

Ali bodo uspeli gg. socialisti s terorizmom?

Vedno pogosteje se sliši, da hočejo socijalni demokratje v borbi za Delavsko zbornico začeti s terorizmom. Ta njihova namera je najboljši dokaz, kako se dejansko čutijo slabe in kako se boje za mesta, ki jih jim je svojčas dodelila milost samostojnih demokratov. — Toda ta račun iz Kristanovih vrst ne bo rešil poraza. Tisti čas, ko so naše krščanske delavce metali radi njih prepričanja na cesto, je minil. Trdno smo prepričani, da ni danes na Slovenskem podjetnika, ki bi to dopustil. In če bi bil kateri, si bi zapisal svojo težko obsodbo. Pozivamo vse krščansko delavstvo, da nas obvesti o vsakem slučaju nasilnosti od strani socijalne demokracije.

Krajevnim volivnim odborom!

Omenili smo že v našem listu, da je strašna težava za delavstvo, če bi moralo vse — razen delavstva v veleobratih — po glasovnice v okolišu 5 kilometrov osebno. Še je čas, da se postopa z delavstvom, kakor gre delovnemu stanu. Kar se ne dvigne glasovnic oziroma kuvert do gotovega dne, naj se jih dopošlje po pošti. Saj vendar radi pravimo, da smo v kulturni deželi! Upamo, da ta klic najde odmev.

Dnevne novice

★ **Volitve v delavsko zbornico.** Pogajanja med registriranimi organizacijami privatnih nameščencev za volitve v delavsko zbornico (skupina nameščencev) so privedla do kompromisa in je vložena ena sama lista pod imenom »Združeni privatni nameščenci«. Vsled doseženega kompromisa odpadejo volitve za nameščence v delavsko zbornico.

★ **Razdelitev podpore za po toči poškodovane.** V mesecu juliju 1925 je zadela zelo občutna nesreča občino Špitalič, kajti delu občine je toča potolkla vse poljske pridelke in so bili občani zelo prizadeti. Po neumornem prizadevanju g. župana M. Mošnika se je poškodovancem izposlovalo nekaj podpore od države v znesku 2480 Din, katere se je 2. januarja pri županstvu med prizadete razdelilo. Res, da ni prišlo na posameznika veliko, vendar pa je prebivalstvo v splošnem zadovoljno in se zato na tem mestu izreka najtoplejša zahvala, v prvi vrsti našemu županu, kateri se trudi za dobrobit svojih občanov. Zahvaljujemo se pa še drugim dobromislečim, kateri so k temu kaj pripomogli. Bog jim bodi plačnik! — Občani.

★ **Kralj na lovu.** V soboto 2. januarja so bili Nj. Vel. kralj, kraljica in knez Pavle skoro ves dan na lovu v belgrajski okolici. Ob 8 zjutraj je prišel kralj v spremstvu polkovnika Ljubičiča in polkovnika Dimitrijeviča z brodom v Zemun in od tam z avtomobilom. Kralj in kraljica sta ustrelila okoli 30 zajcev, 8 lisice, 3 srne in 10 fazanov. Okoličanski kmetje so zaznali, da je prišel kralj. Zbrale so se precejšnje množice ljudstva, ki so kralja pozdravljale. Kralj se je pol ure razgovarjal s posameznimi kmeti.

★ **Poroka.** Na Bledu se je na novega leta dan poročil Franc Šolar, elektr. uradnik, z gdčno Terezijo Kežarjevo.

★ **Umrl je** v Kandiji-Novo mesto usmiljeni brat Fr. Edmund P i š k o r, star 47 let. Pogreb bo danes popoldne.

★ **Iz državne službe.** Na kmetijski šoli na Grmu je imenovan za računskega uradnika Rudolf Ž o l g a r.

★ **Iz Radovljice.** Čitali smo v »Slovencu«, da zvonarna »Zvonoglas« pravi, da ona ni vlila velikega zvona. To je tudi točno; zvon je namreč vlila livarna Ing. I. in H. Bühl. Naš slučaj je že peti (n. pr. Škofja Loka, Šmartno pri Kranju in še drugod).

★ **Odpust šumskih kazni.** Zagrebški uradni list z dne 2. januarja objavlja kralj. ukaz, s katerim se odpuščajo vse kazni zaradi gozdnih prestopkov; izvzete so le osebe, ki so bile zaradi takih prestopkov že dvakrat predkaznovane; gozdarski organi, ki so se pregrešili proti gozdnemu zakonu, pomilostitve sploh niso deležni.

★ **Prezgodnja pomlad.** Milo vreme zadnjih dni je privabilo marsikje že neprevidne cvetke iz zemlje. Iz Ljubnega ob Savinji nam poroča prijatelj lista, da je na sprehodu že našel trobentice in marjetice. Iz Čermošnjic na Dolenjskem nam tudi piše naš poročevalec, da cveto tam marjetice in zgodnji teloh.

★ **Čez deset dni** se boš vozil z novim Fordovim avtomobilom, imel boš v sobi novo opravo, v hlevu pa iskrega konjička, sedel boš na gugalnem stolu in poslušal na svoj aparat svetovne radio-koncerte, jedel boš prekajeno gnjat, zraven pa pomiloval tiste nespametnike, ki si niso pravočasno kupili srečke Dijaškega podpornega društva.

★ **Umrl je** v Zagrebu jurist g. Josip K o v a č iz Dobrovnika v Prekmurju. Bil je član »Domagoja«. Zadnji čas je služil pri vojakih, kjer si je nakopal bolezen, kateri je podlegel. Prosil je, da bi ga dali v bolnišnico, pa ni uspel. Pokopali so ga v nedeljo popoldne.

★ **Denunciranje.** »Jutrov« dopisnik ali zaupnik iz L a š k e g a je porabil priliko, ko je izšel v »Slovencu« članek »Razkrinkani«, da je v številki »Jutra« od 4. januarja t. l. meni nič tebi nič osumničil »klerikalnega uradnika« na laškem okrajnem glavarstvu, da je on »prelomil službeno prisego« in napisal, oziroma povzročil omenjeni članek, v katerem sta se objavila dva uradna akta. Ker poznamo mentaliteto» Jutrovega« sotrudnika, vemo, da je bil edini njegov namen denuncijacija vestnega uradnika, ki nima s »Slovenčevim« člankom absolutno nič opraviti, pač pa je demokratskim petelinom na poti. Pričakujemo, da bo g. okrajni glavar svoje uradništvo brez razlike ščitil pred takimi grdimi denuncijacijami.

★ **S Posavja.** Iz Save pri Litiji nam poročajo: Krstov je bilo v minulem letu 46, pogrebov pa 9. Porok je bilo 21. — Vsled mile zime tu že cveto zvončki, trobentice itd. Tudi čebelice že letajo na pašo.

★ **Statistika iz Zagorja ob Savi.** V letu 1925 je bilo v zagorski fari rojenih 123 dečkov in 131 deklic; umrlo je vseh 135, 73 moških in 62 žensk (od teh 59 otrok pod 6 letom); poročenih je bilo 47 parov. Število rojenih je torej skoraj še enkrat tako veliko kot število umrlih.

★ **Ogenj** je pri Mokronogu uničil 31. decembra 1925 okoli osmih zvečer opekarno nasproti Gregoričku. Peč je bila polna slamnatih streh, s katerimi so pokrivali izdelano opeko. Gotovo je zažgala hudobna roka, saj je stala peč že več mesecev nerabljena. Gospodar je res revež! Voda mu je odnesla drva, poškodovala opeko, zlobna roka je razstrelila apnenico, sedaj pa še ogenj!

★ **Železniška nezgoda ob Novem letu se** je zgodila na Rakeku. Ko je tovorni vlak odpeljal iz Rakeka proti Ljubljani, so pri Ivanjem selu skočili vagoni s tira. Zgodila se je pa nesreča takole: Ko na postaji k vagonom še ni bila pripeta lokomotiva, je nekdo pod kolesa položil zagojzdo, da ne bi vagoni zdrčali nazaj, ker proga tam visi. Zagojzdo pa so pozabili odstraniti, tako da so, ko se je vlak premikal naprej, kolesa šla čeznjo. Na ta način so 4 vozovi zdrknili pod tir, kjer še zdaj ležijo razbiti.

★ **Na Brezjah** je lani umrla in je bila letos pokopana dobra Bobkova mati. V življenju se je ni bilo treba bati. Potres pa je kriv, da so po smrti še možaki bežali od njenega mrtvaškega odra. Koj namreč niso zaznali zakaj se mrtva giblje in zakaj sveče padajo, zato so jo iz strahu popihali.

★ **Zaprta Amerika.** Newyorški urad za priseljence je izdal do sedaj eno tretjino celega števila letošnjih potnih dovoljenj. Nemci so n. pr. že dvignili 13 tisoč vizumov izmed svojih 51 tisoč. Na razpolago je še 24 tisoč angleških potnih listov, 20 tisoč irskih, 4 tisoč poljskih, 2 tisoča laških itd. Več eksotičnih dežel, kot n. pr. Afganistan, Hedžas ali naša sosedinja Albanija skoro ne izrabijo svoje kvote. Newyorški urad poroča na temelju podatkov ameriških konzulov, da so vložili Nemci 104 tisoč prošenj za priseljenje, dasi imajo samo 51 tisoč potnih dovoljenj. Za 3400 norveških vizumov se poteguje 16 tisoč tekmecev, za 9 tisoč švedskih pa kar 20 tisoč! Prednjači pa mala Litavska: ima na razpolago samo 344 potnih vizumov, vložila pa je 12 tisoč prošenj! Obe Rusiji: sovjetska in beguanska, smeta poslati letno v Ameriko 2248 ljudi. Begunci so vložili 52.500 prošenj. Zadnji izmed teh prosilcev lahko torej čakajo 23 let, dokler pridejo na vrsto. Podatkov o J u g o s l a v i j i še ni notri, toda vemo, da pričakujejo v Ljubljani ljudje ameriškega dovoljenja po 2 do 3 leta. Malo je takih dežel, kakor n. pr. Latvija, ki je izrabila samo 50 izmed 344 dovoljenih vizumov, ker ni bilo več prošenj.

★ **Amerikanski stenski veliki koledarji** Grdina in Sinovi se še dobijo pri Cec. Novak, Moste, Novi Vodmat št. 3.

★ **Novi Sad brez telefona.** Novosadska poštna direkcija je ob novem letu izključila vse številke, kojih lastniki niso poravnali takse za leto 1926. Med temi so bili povečini vsi državni uradi in celo policijsko poveljstvo. V soboto popoldne je bil telefonski promet zopet upostavljen.

★ **Zgodba o srnici.** Poročali smo, da so psi raztrgali domačo srnico, ki so jo imeli v podvinskem gradu. Tako smo zvedeli zadnji teden lanskega leta. Omenili smo pa tudi, kar se je v Mošnjah govorilo in trdilo, da je neki mladenič pse naščuval nanjo. Ta pa to odločno zanika. Mi mu radi verjamemo. Saj vemo, da lovski pes tudi brez ščuvanja napade divjačino. — Tako naš dopisnik. Dodatno k temu nam sporoča še g. Gabrijel Arh, da je peljal srno do sestrine hiše v Mošnjah, da jo je skušal spraviti na varno, pa so jo psi napadli. Nikakor pa ni res, da bi bil naščuval pse nanjo. Kdor bo take vesti širil, bo sodnijsko nastopil proti njemu.

★ **Dva vola ukradena.** Posestniku Valentinu Turnšku v Šmartnem pri Celju je bil ukraden na Silvestrov večer iz hleva vol, vreden 3750 Din. Tat je odpeljal vola proti deželni meji in je pobegnil bržkone na Hrvatsko. Tatu so že na sledu, vendar ga pa do sedaj še niso prijeli. Ravnotaisti je tudi na sumu, da je ukradel pred kratkim vola pri posestniku Srebočanu v Grobelniku in pa Jožefu Bikošku v Škofji vasi več obleke in perila.

★ **Aretacija dveh nevarnih vlomilcev.** Policija je dobila obvestilo, da so v mariborskem okraju aretirali nevarnega vlomilca, katerega so policijske oblasti že delj časa iskale in sicer nekega Antona Vuka, katerega so klicali tudi pod imenom »Ciganski Toni«. Skupno z njim so aretirali njegovo tovarišico in pomočnico Alojzijo Rak, ki je bila znana pod imenom »Ciganka«. Ta dva sta izvršila celo kopico predrznih vlomov in tatvin v razne trgovine in v zasebna stanovanja. Kje imata skrito svojo zakladnico, do sedaj še nista povedala.

★ **Poboj v Podsredi.** Na novega leta večer se je, kakor že večkrat, vršila veselica s plesom v **šolskih prostorih dvorazredne ljudske šole** v Podsredi na Štajerskem. Pri veselici je prišlo med fanti iz sv. Petra in Koprivnice do poboja, pri katerem sta bila dva fanta iz Sv. Petra pod sv. Gorami težko poškodovana in odpeljana v bolnico. Začudeno se sprašujemo, kako je mogoč ples v šolskih prostorih? To je pač unikum! Izvedeli smo, da so glede te šole že svojčas odšle pritožbe na g. velikega župana v Mariboru, odkoder se čaka na primerne ukrepe.

★ **Prebivalstvo Splita.** Koncem minolega leta je štel Split 31.134 duš, od tega 16.997 splitskih občanov, 12.134 drugih naših državljanov in 2047 inozemcev. Po veri je bilo 29 tisoč 865 katoličanov, 956 pravoslavnih, 225 židov, 44 protestantov, 25 Turkov, 17 grkokatolikov in 14 brezvercev. Analfabetov je v Splitu 9214. Hiš šteje Split 2459.

Podpirajte naše dijake.

Beležke

△ **Kuga.** »Jutro« nadaljuje z besno gonjo proti SLS. Nedeljski svoj uvodnik je posvetilo izjavi dr. Korošca v novoletnem »Obzoru« o položaju, ki jo izpakedruje, samo da more natolcevati, klevetati, sumničiti in denuncirati. V karakterizacijo tega ostudnega pamfleta ki ga je skovalo »Jutro« proti voditelju SLS, naj navedemo tu samo eno mesto: Dr. Korošec pravi namreč v svoji izjavi, da se v naši državi »svašta uzima u obzir, jedino država i njene potrebe ne.« K temu dostavlja »Jutro«: Kdorkoli bi te besede izustil, bi jih smel preje kot pa reprezentant slovenskega klerikalizma, tistega klerikalizma, ki se je boril proti današnji Jugoslaviji na življenje in smrt še v ranjki Avstriji in ki je ostal njen edini principielni nasprotnik tudi še pozneje... — To si upa zapisati »Jutro« o tistem možu, ki je vrgel staro Avstrijo iz tečajev in položil prvi temelj sedanji naši državi; o možu, ki ga je ob prevratu celi jugoslovanski narod navdušeno dvignil na svoja ramena. Zares, ob takih-le strupenostih brezmejnega sovraštva in bolnega fanatizma človeka prihaja slabo... Moraš si zatisniti nos... To je kuga.

△ **Ponujanje.** Belgrajsko časopisje komentira prihod dr. Korošca v Belgrad, češ, da dr. Korošec pripravlja »bazu za stvaranje jedne šire koalicione vlade, a eventualno i koncentracione« in pristavlja, da Korošec najbrže smatra sedanji moment za ugoden, da se ponudi radikalom. — Kaj pa drugega, kakor da se dr. Korošec »ponuja« radikalom. Ali naj se radikali ponudijo njemu? To vendar ne gre. To bi kvečjemu šlo tedaj, če bi radikali pripravljali bazo za stvarjanje širše koalicijske in eventualno tudi koncentracijske vlade. Ker pa Korošec pripravlja to bazo, potem mora že on vzeti na-se tudi ponujanje. Kakor ga poznamo, se tudi ne bo nič ženiral to storiti, čim bo le siguren, da izraste pri tej stvari nekaj dobrega in koristnega za Slovenijo. Drugače bo pa rajše pustil i bazo i ponujanje.

△ **No torej!** V radikalnih krogih — piše »Vreme« — izražajo radost, da se pojavlja »nova kombinacija za obrazovanje vlade«, ki se nazadnje nikdar ne bi mogla ustvariti brez radikalov, ker smatrajo, da se s tem ustvarja normalnejša politična situacija. — No, torej, če vlada radost v radikalnem taboru nad to novo kombinacijo in pa spoznanje, da se s tem ustvarja normalnejša politična situacija, potem se dr. Korošcu še ponuditi ne bo treba. Potem pojde lahko vse v medsebojnem sporazumu, kakor je pri pametnih ljudeh že navada.

△ **Odločnost.** Unitaristično »Jutro« je z letom 1925. silno zadovoljno in pravi: »Če smo torej z občo državno bilanco zadovoljni, smo z našo slovensko, zlasti gospodarsko bilanco odločno nezadovoljni.« — To je pa res odločna nezadovoljnost, tako odločna, da je že naravno odločna zadovoljnost. Samo državotvornost se je v stanu dvigniti do tako odločne in odlične višine. »Državna bilanca« — ali more za državotvornega unitarista poleg nje ekzistirati še kaka druga bilanca? Odločno ne. In če je državna bilanca zadovoljiva, mora biti zadovoljiva tudi slovenska bilanca. Nemogoče, da bi bila državna bilanca zadovoljiva, slovenska pa ne. Odločno nemogoče to. Kdor drugače misli, ta je odločen antidržaven separatist, tudi če piše članke v »Jutru«.

△ **Slava!** Separatizmu je za vedno odklenkalo, federacije in avtonomije so pokopane. Zato se upravičeno lahko reče, da pomeni l. 1925. velik napredek in aktivum za našo državo. In to mora vsakega patriota napolniti z veseljem. Konsolidacija Jugoslavije gre z železnim korakom naprej. — Tako jubilira »Jutro« ob novem letu. Mi si živo predstavljamo razkošni užitek, ki ga mora imeti tak-le »Jutrov« demokrat, naprednjak in svobodomislec ob zavesti, da je Jugoslavija obvarovana take nazadnjaške, vseskozi reakcionarne in nemoderne konstitucije kakor jo ima Švica, Amerika, Nemčija in vse polno drugih držav. Čestitamo »Jutru«, da hoče tega pravega demokratskega duha neomahljivo propovedovati tudi v novem letu 1926. S tem bo blamiralo vse tiste, ki trdijo, da razvija »Jutro« predpotopne nazore.

△ **Kakor »Jutro«.** Dr. Korošec je dal belgrajskemu časopisju izjavo, v kateri poudarja, da je država zalezla v obupno finančno in gospodarsko krizo, da je potrebno sodelovanje vseh činiteljev, da odvrnemo najhujše. Na to izjavo je prinesla Kristanova »Delavska politika« notico: »Klerikalci lezejo v vlado.« »Delavska Politika« nadalje ve, da ima dr. Korošec za to izpremenjeno politiko strankin mandat, le posamezniki da nasprotujejo takemu nenormalnemu političnemu preobratu. Vse to »Delavska Politika« ve. Mi pa tega ne vemo, le to nam je znano, da »Delavska Politika« že sedaj jasno kaže obraz svojih očetov, ki so Kristanove in Žerjavove sorte.

△ **»Narodni dnevnik« kot poročevalec.** O sobotni razpravi v finančnem odseku nima »Narodni dnevnik« niti črke. Vemo, da je ta stvar za naše vladinovce skrajno neprijetna, zato je javnost toliko nestrpneje pričakovala, kakšno stališče bodo gospodje zavzeli, oziroma kako bodo zagovarjali dvoje pokončevanje naših socialnih ustanov. »Narodni dnevnik« je enostavno vtaknil glavo pod peruti — **ne vidi nič — ne sliši nič. Ali ga je sram?**

Ljubljana

⊙ **Božična noč**, spevoigra za soli in zbore v treh dejanjih na Ljudskem odru v Ljubljani. Predstava se prične točno ob 4 popoldne in se konča ob 6. Posetniki izven Ljubljane imajo ugodno zvezo na vse večerne vlake. Občinstvo naj si po možnosti preskrbi vstopnice že v predprodaji. Opozorimo tudi vse ljubljanske in okoliške pevske zbore, da si ogledajo to krasno in bajno prireditev, ki se da uprizoriti tudi na podeželskih odrih. Razprodaja vstopnic v Ljudskem domu (Strelliška ulica).

⊙ **Rokodelski dom.** Danes ne bo pevske vaje. V četrtek in potem vsak torek in četrtek bodo zopet redne pevske vaje pod vodstvom g. prof. M. Bajuka. Novi pevci se še vedno sprejemajo. Pričetek pevskega pouka je zvečer točno ob 8.

⊙ **Družba sv. Elizabete.** Osrednji svet družbe sv. Elizabete ima redno mesečno sejo danes ob 4 popoldne.

⊙ **Umrl je** 2. januarja g. Josip Šenk, dolgoletni hišnik Narodnega muzeja v Ljubljani, in bil včeraj pokopan pri sv. Križu. Mučna notranja bolezen je krepkega in delavnega moža za več mesecev priklenila na postelj, na kateri je še tik pred smrtjo skrbel za to, da je šlo v njegovem delovnem področju vse, kakor treba. Pokojnik je bil več let hišnik Narodnega doma in Narodnega gledališča, zadnjih sedemnajst let pa je opravljal to službo v Narodnem muzeju. Ta je izgubil z njim zvesto roko, ki ni le najvestneje opravljala dolžnosti, nego se je z vso ljubeznijo žrtvovala delu. Nesebična in blaga duša je zapustila preskrbljeno družino in nebroj prijateljev, ki ga bodo vedno ohranili v blagem spominu.

⊙ **Adaptacija in snaženje glavnega kolodvora.** Naš glavni kolodvor je bil že res zelo potreben, da se vsaj nekoliko preuredi in tudi osnaži. Čakalnici I. in II. razreda, kakor tudi čakalnica III. razreda, so bile tako zanemarjene, da se človeku še tako trudnemu ni zdelo varno odpočiti med onimi skrajno umazanimi stenami. Tudi vsi ostali prostori z restavracijo vred so bili že skrajno zakajeni in umazani. Koncem pretekleta leta so se pobrigali merodajni činitelji, da se je posnažil glavni vhod. Istotako so osnažili čakalnico III. razreda. Osnažili so tudi nekatere druge lokale in tako poskrbeli, da je tujcu nekoliko lažje, če izstopi na ljubljanskem kolodvoru. Zadnje čase so se izvršile na ljubljanskem kolodvoru tudi nekatere adaptacije. Dosedanji izhod se je premestil na skrajno desno krilo glavnega kolodvora v smeri proti vozni pošti Ljubljana 2. Tamkaj so zgradili čedno lopo, skozi katero pelje izhod že izven kolodvorskega poslopja na Cesto južne železnice. Prostor, ki je služil prej za izhod, so zazidali in porabili za pisarniške prostore. Istotako je pridobila na prostoru mestna carinarnica. — Stekleno streho pred starim izhodom so odstranili, deloma radi slabega stanja, deloma pa radi opustitve tamkajšnjega izhoda. Na peronu tik pred glavnim vhodom je obešena velika električna dvostranska ura, ki je bila res zelo potrebna. Saj je potnik ono uro nad tobačnim paviljonom komaj našel.

⊙ **Meteor.** V nedeljo zvečer ob četrt na 7 so opazili pasanti na Aleksandrovi cesti lep meteor s precej dolgim repom, ki je švignil v smeri sever—jug. Ker je bilo tedaj že precej temno, je razsvetlil razžarjeni meteor celo okolico.

⊙ **Umrl** je po kratki in težki bolezni v nedeljo zvečer v državni bolnici g. Dalibor Chládek v 19. letu starosti. Pogreb se vrši danes ob 3 popoldne iz državne bolnice.

⊙ **Lepa pokrajinska slika** ki jo je z vodenimi barvami po naravi naslikal Fr. Rojec, je razstavljena v izložbi g. Antona Škofa, Pred škofijo 16. Slika kaže prijazno gorsko župnijsko vas Sela pri Šumberku med Št. Vidom pri Stični in Žužemberkom z več znamenitimi okoliškimi kraji v ozadju. Na desni se dviga lep okrogel hrib Šumberk (Schönberg) z razvalinami gradu istega imena, za Šumberkom se proti levi razteza velika vinska gora Lisec in od Lisca na levi je na podolgovatem gozdnatem parobku nekdaj stal grad Kozjak, znan po Jurčičevi povesti »Jurij Kozjak«. Zdaj je zidovje tega gradu popolnoma porušeno in se vidita izmed drevja in grmovja le temelj in skalni grič, na katerem je grad stal. Nad Kozjakom bolj proti desni se vidita v daljavi grad Hmelnik in Trška gora pri Novem mestu, zadnje gore pa so Gorjanci z najvišjim vrhom.

⊙ *Družabni klub v Ljubljani* vljudno vabi člane in po njih vpeljane goste k družabnim večerom, ki se bodo vršili v idočem predpustu redno vsak **torek in soboto** zvečer v Akademskem domu (poleg hotela Union). Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

⊙ **Mesto v blatu.** »Dolgo smo molčali...« — zaradi blata namreč — piše nekdo v nedeljskem »Slovencu«. In daje nasvete, da treba postrgati blato po ljubljanskih ulicah in cestah. Pa ni tako strašna reč to blato! Zadevo je treba namreč premisliti s stališča trgovine in obrti. Koliko galoš in čevljev za sneg se je razpečalo v tem času! Naši čevljarji in usnjarji se sicer praskajo za ušesi, češ: stagnacija. Toda vsem prav ne more biti. Trgovcem s čevlji za sneg in z galošami pa se je izplačalo. Saj vse »copa« sedaj v teh komodnih okožuhanih copatah: ženske in moški, staro in mlado. In nikomur ni blato v izpodtiko— **nasprotno: še všeč je ljudem, da je kaj blata:** »copate« so v modi in vsak se rad postavi. Nad blatom se izpodtika kvečjemu kak vodoljub z dežele, ki je bral v »Jutru«, kako so ulice v Ljubljani lepo asfaltirane in da ni prahu nikjer ne blata. — Tako sta se ustavila včeraj dva možakarja tam ob Trubarjevem spomeniku in sta ugibala, kje bi najložje »preplavala« čez Bleiweisovo cesto na Aleksandrovo. »Mejdun, kolk je blata!« sta se čudila. »Saj ga je več kot v Trbovljah!« — »I kje pa je ta asfalt hudirski?« sta ugibala, ko sta srečno prispela do Narodnega doma. In eden je postrgal s peto in se je prikazal asfalt, pa sta bila vesela.

⊙ **Umrli so:** Josip Šenk, muzejski vratar, 56 let. — Katarina Kuret, učiteljica v p., 60 let. — Anton Komatar, posestnik, 39 let. — Ferdinand Zajc, posestnik, 58 let. — S. Jožefa Pokorny, bolniška sestra, 69 let.

⊙ **Pobalinstvo.** Neznan pobalin je odtrgal v Rožni dolini s zidu hiše na Cesti II. št. 23 poštni nabiralnik in ga odnesel. Nabiralnik so našli drugi dan na Babšekovem vrtu razbit in prazen.

Izjava.

»Jutro« z dne 3. januarja 1926 piše z ozirom na članek »Razkrinkani«, ki ga je nedavno naš list priobčil, sledeče: »Pod tem senzacijonalnim naslovom se je dotaknil »Slovenec« vprašanja delitve občine Trbovlje in priobčil iz zadevnega uradnega akta poročilo bivšega obč. gerenta Kokalja in dopis laškega sreskega poglavarstva na občino Trbovlje. Pri čitanju tega članka smo se vprašali, kdo naj bi bil razkrinkan, ali bivši gerent Kokalj, ali sresko poglavarstvo v Laškem ali pa oni klerikalni uradnik, ki je pozabil na prisego, s katero se je zavezal k spoštovanju uradne tajnosti. Ako je hotel »Slovenec« z objavo akta pozvati oblast naj v interesu sigurnosti upravnega uradovanja poizveduje za krivoprisežnikom ter ga eksemplarično kaznuje, se ž njim strinjamo. Eurirati ga menda ne bo težko...« — Kategorično izjavljamo, da zadevnega članka ni spisal noben uradnik bodisi laškega bodisi kateregakoli drugega okrajnega glavarstva, niti je v obče kak uradnik z njim v kakršnikoli zvezi.

Uredništvo.

Maribor

□ **Ljudska univerza** priredi 7. januarja t. l. ob 8 zvečer v veliki kazinski dvorani komorni koncert ruske glasbe. Proizvajale se bodo koncertne točke velikih ruskih komponistov Taneieva, Borodina in najnovejšega Stravinskega, ki je zbudil po vsem svetu s svojo čarobno godbo največjo pozornost. — Ljudski univerzi se je posrečilo pridobiti za tolmače ruske godbe prvovrstne umetnike in sicer »Michl-kvartet«, ki uživa s svojo visoko muzikalično kulturo in prekrasnim znanjem največji ugled med muzikaličnimi krogi srednje Evrope. Nastopil je spomladi lanskega leta tudi že v Mariboru in priboril si s prvim nastopom največje priznanje Mariborskega občinstva. Vsem ljubiteljem glasbe, posebno čudovite ruske glasbe, se nudi s tem koncertom prvovrsten užitek proti razmeroma nizki vstopnini. Predprodaja vstopnic se prične v ponedeljek in sicer pri ge. Zlati Brišnik in g. Höferju.

□ **»Zima v Alpah«** bo naslov predavanju dne 22. t. m., ki ga priredi »Prosvetna zveza« v običajnem prostoru. Predaval bo znani poznavalec Pohorja in naših planin g. Rotter in pokazal lepoto naših planin z mnogimi lastnimi diapozitivi. Ker bo to predavanje prvo te vrste v Mariboru, opozarjamo nanj občinstvo že danes.

□ **»Naš dom«** — prva letošnja številka, izide 15. t. m. »Naš dom« bo preurejen, krog sotrudnikov in naročnikov raste, in uredništvo upa, da bo izpolnilo vse upe cenjenih čitateljev in naročnikov. List bo izhajal 15. dan vsakega meseca. Naročajte! 20 Din ni veliko!

□ **Novoleto na Pohorju.** Mariborski planinci so se v častnem številu udeležili pohorskih dni. Okrog 40 planincev je obiskalo na Novoleto Mariborsko in Ruško kočo, ki je bila zlasti častno obiskana. V obeh kočah sta bili postavljeni okusni božični drevesci. V Ruski koči se je ob polnoči na prehodu v Novoleto v lepem govoru spominjal g. Rotter planinskega razvoja v Mariboru, zlasti kar se tiče pohorskih tur in izletov. Planinci so vživali tudi izredno lep razgled; zlasti so bile sijajne Slovenske gorice. Jasno, da je razgledni stolp imel obilo posetnikov. Dan, ki se ga bo dolgo spominjal vsak posetnik. Le škoda, da je toplo solnce zadnjih dni raztopilo skoraj ves sneg in je bilo sankanje omejeno le na majhen prostor, smučanje pa izključeno. Sv. mašo je daroval g. Krošl, ki je imel na navzoče planince lep cerkveni govor.

□ **Novo hotelsko podjetje v Mariboru.** Trgovec in občinski svetnik Ivan Šoštarič je prodal svojo trgovsko hišo na Aleksandrovi cesti (poprej trgovina Kokoschinegg) neki družbi, katera namerava hišo preurediti v veliko hotelsko podjetje s kavarno, varietejom itd. Trgovec Šoštarič je odpovedal trgovcema Ošlaku in Weigertu, kamor se bo on sam vselil s svojo manufakturno trgovino. V novi hotelski družbi so povečini srbski bankirji.

□ **Čudno postopanje obmejnega komisarijata.** Pred tednom dni je v Gradcu umrl železničar — Slovenec Tomec. Njegovi tovariši v Mariboru so pri politični oblasti dobili dovoljenje, da se smejo peljati na pogreb v Gradec. Okoli 40 tovarišev-pevcev je bilo v odposlanstvu. Ko so pa hoteli vstopiti v vlak, jim je obmejni komisarijat na kolodvoru prepovedal potovati v Avstrijo. Pač nepotrebno!

□ **Halo, šahisti in šahistinje,** kibici in radovedneži, ne pozabite in pridete 5. jan. ob 8 zvečer k Goetzu na partijo šaha. Mojstra Kramer in Vasja Pirc pravita, da vse Mariborce namlatita! Na boj proti prepotenci! Prost vstop. — Prej in poslej svira godba, harfa poje, čelo in bas! Za zabavo jamči zmaga amaterjev! Le vkup! Do svidenja!

Ptuj

Dekliška zveza je priredila v društveni dvorani minoritskega samostana dne 1. jan. novoletni družabni sestanek, ki je dobro uspel.

Umrl je sodni svetnik v p. Klobučar, ki je preživel stara leta v ptujski hiralnici, kjer je bil dobro preskrbljen. — Pokopali so tudi vpokojenega carin. uradnika Murna, doma iz Primorja. Bil je splošno priljubljen mož, ki je rad ustregel strankam. Zapušča vdovo in nepreskrbljene otroke. — V Velovleku pri Ptuju pa je umrla gospa Kovačecova, soproga veleposestnika in odličnega našega pristaša g. Kovačeca. Daleč okoli je slovela po svoji pridnosti in dobrotljivosti. Pogreb se je vršil na okoliško pokopališče. Nešteta množica sorodnikov, znancev in sosedov je spremljala Kovačecovo mater na zadnji poti. Moški pevski zbor ji je zapel na pokopališču genljivo žalostinko. Kovačecova hiša bo pogrešala trdne gospodinjske opore, mladoletni otroci pa skrbno mater. — Umrl je vpokojeni davčni uradnik Donau, tipična ptujska osebnost. Dne 1. jan. pa so pokopali mlinarja Kukovca, ki se je bavil mnogo tudi z glasbo. Bil je ptujski muzikant, zato ga je na zadnji poti spremljala tudi ptujska mestna godba. Mož je včasih tudi kako pesem sam skomponiral, ki so jo v Ptuju tudi proizvajali.

Hrastnik

Prosveta. Na novega leta dan je vprizoril dramatični odsek Kat. izobr. društva božično igro »Sirota«. Igralke so zelo živahno nastopile. Posebna tišina je nastopila v dvorani, ko je nastopila sirota Jelica, ki končno na grobu svoje matere v zimi umre. Po končani igri pa je »sirota« Jelica izvedela, da ji je med igro umrl stari oče g. Kavšek, vdovec, star 82 let.

Kaznovani gostilničarji. Kakor izvemo iz Laškega, je bilo tamkaj v sredo, 23. dec. 1925 kaznovanih več trboveljskih gostilničarjev. Posebno občutno je bil kaznovan g. Skale, mesar in gostilničar na Vodi v Trbovljah.

Preizkušnja rokodel. vajencev v Trbovljah (za oblačilno stroko) se je vršila na Štefanov dan. Iz Hrastnika so bile med drugim pri preizkušnji tudi sledeče učenke: učenka ge. Walterjeve, ge. Šerganove in ge. Drakslerjeve. — Imamo občutek, da se je pri klasifikaciji postopalo pristransko in da se je učenki gospe Drakslerjeve zgodila krivica. Po našem mnenju ni dopustno, da bi mojstri sami svoje učence klasificirali! Pozivljamo zadružnega nadzornika g. Založnika, naj napravi v tem oziru pri Oblačilni zadrugi v Trbovljah red.

Volivni imenik je bil pri bratovski skladnici dva dni prepozno izpostavljen. Volivni odbor je prosil za podaljšanje reklamacijskega roka. —

Predstava. V nedeljo 10. t. m. se vprizori velika viteška igra v treh dejanjih: »Očetovo kletev«, pri g. Logerju na hribcu ob 4 pop.

Savinjska dolina

Praznike smo srečno prestali, brez hudih posledic. Sicer so se tuintam fantje malo stepli, na neki postaji so se celo udarili starejši, spadajoči med podeželsko inteligenco. Vreme je bilo naravnost spomladansko, zabave na vseh straneh dosti, samo denarja — primanjkuje.

Ogenj. Zgorelo je v noči dne 29. dec. gospodarsko poslopje gostilne Goltnik v Mozirju. Kako je nastal ogenj, ni znano.

Smrtna nesreča. Umrla je v Št. Pavlu pri Preboldu g. Marinc, gostilničarka v Dolenji vasi. Na Štefanovo je padla po stopnicah v klet tako nesrečno, da je vsled zadobljenih poškodb umrla.

Preklicujejo. »Jutro« z dne 31. dec. 1925 prinaša sledečo izjavo: »V številki z dne 8. julija 1925 smo priobčili notico, v kateri smo dolžili Orla iz Polzele raznih ekscesov. Prepričali smo se, da so ti očitki neutemeljeni, vsled česar lojalno popravljamo krivico, ki smo jo storili.« — Cela stvar ima sledeče ozadje: Na Petrovo se je vršila na Polzeli javna orlovska prireditev. Rekordna udeležba (par tisoč), cela stvar končana z mrakom brez veseljačenja, dobro obnašanje in disciplina, je pridobilo naši mladini zaupanje in ugled, posebno na Polzeli. Vse to je seveda grizlo gotove ljudi, kateri so štirinajst dni poprej s svojo prireditvijo kljub celonočnemu veseljačenju doživeli fiasko. Nekvalificirani napadi, sloneči na goli laži, v »Jutru« takoj po naši prireditvi, so bili znak zavisti in pa onemogle jeze. Toda le kratko je bilo veselje — zmaga se je spremenila v poraz. Prišel je strah v obliki zakona — preklicati je bilo treba obrekovanje! Končan je stem prvi, upamo pa, da ne še zadnji del procesa; eden izmed obrekovalcev je že prejel plačilo. Pa tudi povzročiteljem v spomin: Kazni ne uide nihče!

Novoletni potres.

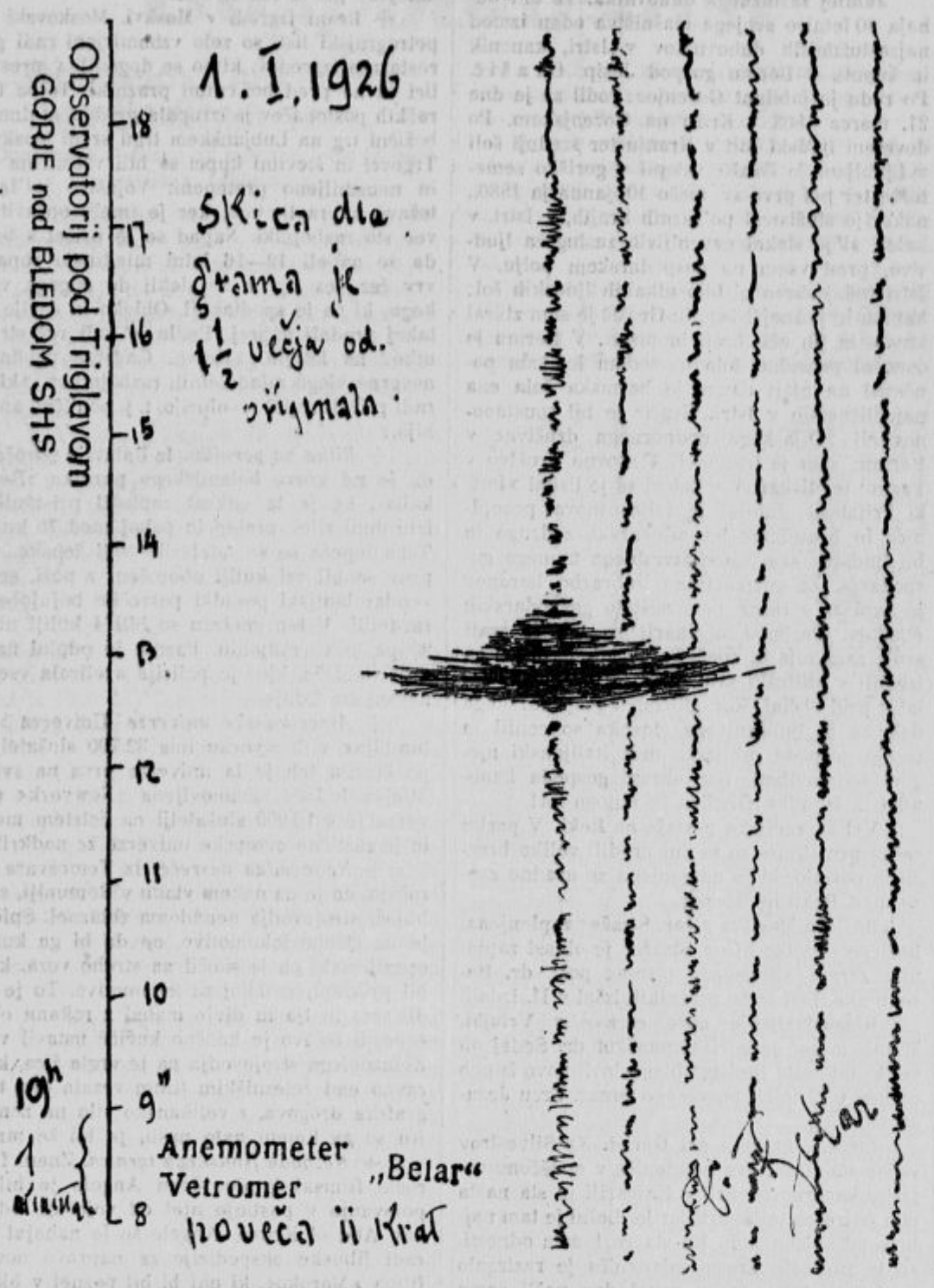

To je skica potresa na Novega leta dan ob 7. uri 12 minut zvečer. Tako je registriral potres vetromer (anemometer) v laboratoriju g. profesorja dr. Belarja. Vsi drugi aparati so pri najhujšem udarcu uhajali preko bobenčka, anemometer pa ga je nemoteno zaznamoval. Seveda vetromer poveča le enajstkrat, medtem ko drugi stokrat.

* * *

Po mnenju italijanskih strokovnjakov so bile središče zadnjega potresa Benetke. Potres je trajal vsega 9 minut; od tega odpade 30 sekund na začetno gibanje, 70 sekund na višek potresa, ostalo na lažje stresljaje. Da mesto ni doživelo večjih poškodb, je zahvaliti dejstvu, da so tamkajšnja tla antisizmična. Poškodovanih je nekaj hiš, dimnikov se je podrlo nad 30; človeških žrtev ni bilo. Med prebivalstvom je povzročil potres paniko.

O potresu v Slovenji smo prejeli še naslednja poročila:

***Bled.* Novoletni potres ob 7 je bil na Bledu ob jezeru silovit. Sunek je trajal do 7 sekund in močan kakor ob ljubljanskem potresu leta 1895. Z vrh strehe nove župne cerkve na Bledu je vrgel kameniti križ, ki se je ves razdrobil, ko je padel na cementni cerkven hodnik ob jezerski strani. Pri nekterih je napravil potres razpoke. Hvala Bagu, da se sunki niso več ponovili. V sobah obešena posoda se dolgo ni umirila.**

***Rakek.* Tudi našo vas je novega leta zvečer obiskal potres ob 7.07. Bil je prvi sunek zelo močan ter povzročil precej škode pri poslopjih, največ pa na hiši gosp. Faturja. Sledilo je še par manjših sunkov.**

Ribnica. Dne 1. jan. ob 7.3 zvečer smo čutili močan potres, trajajoč tri sekunde. Nekaj sekund pred sedmo uro se je čulo v zraku neko tuljenje podobno pišu. Pohištvo v sobah se je zazibalo in šipe so zašklepetale.

Struge. Dne 1. januarja zvečer približno ob 7 smo čutili močan potres, ki je trajal okoli 15 sekund. Zdi se, da je bila smer od severozahodne strani. Škode ni povzročil nikake.

Novo mesto. Ob 7 zvečer je bilo čutiti kake 3 sekunde trajajoč potresni sunek. Darovi na božičnih drevescih so bingljali proti jugovzhodu. Slišati je bilo, kot da se pelje težak avto.

Boštanj. Dne 1. jan. ob 7.7 zvečer smo čutili potres, ki je prišel od juga, trajal 5 sekund, tresel okna, potem zidovje, bil je valovit. Ljudi je prestrašil, pa vse brez škode.

Lipoglav. Dne 1. jan. 1926 ob 7.10 zvečer se je čutil tukaj valovit kakih pet sekund trajoči močan sunek. Smer mu je bila od severa proti jugu. Škode ni napravil nobene.

Reteče pri Škofji Loki. Dne 1. jan. smo čutili potres ob 7.3 zvečer. Kakih 6 sekund se je neprenehoma enakomerno precej močno gugalo, tako, da so v cerkvi petrolejke zazvenele in sploh vse nekoliko zahreščalo.

Orehovica pri Šent Jerneju. Tukaj smo občutili na novega leta dan ob 7 zvečer precej močan potres. Potres se je javljal z valovanjem v smeri jug—sever in je trajal 10 do 12 sekund.. Ponekod so nastale razpokline v zidu.

Zaplana. Na novega leta ob 19.8 je bil tukaj zelo močan dolgotrajajoč potres, tako da so ponekod ljudje bežali iz hiš. Rahli sunki so se čutili večkrat od 10. do 23. ure.

Črmošnjice na Dol. Dne 1. januarja t. l. je bil ob 19. uri 5 minut močan potresni sunek, ki je trajal kako poldrugo minuto.

Sava pri Litiji. Močan potres smo čutili tudi pri nas 1. jan. ob 7. uri 5 min. Posebne škode ni napravil. Tako močnega sunka že ni bilo od l. 1895.

Zagorje. Na novega leta dan ob 7. uri 5 minut zvečer smo čutili precej močan potresni sunek, tako da so ponekod nastale razpoke v stenah in raz dve strehi so padli dimniki.

Polzela. Na novega leta zvečer okrog 7 smo čutili precej močan potresni sunek. Smer od zahoda proti vzhodu. Sunek se ni ponavljal. Ljudje so se spravljali k počitku, mnogi so že ležali, pa so prestrašeni skakali iz postelj; razen precejšnjega strahu ni bilo hujše nesreče.

Ptuj. Tudi pri nas je ob potresu na novega leta dan nastala panika. Vse je hitelo pod kaka vrata, kjer ni tolike nevarnosti, če se stena poruši. K sreči sta bila čutiti le dva precej močna stresljaja in votlo grmenje, ki je kmalu prenehalo.

Sv. Jernej pri Ločah. Dne 1. jan. ob četrt na 8 zvečer smo čutili tukaj močan potresni sunek, ki je trajal 3 do 4 sekunde. Posoda v kuhinji se je majala, okna in vrata so glasno šklebetala.

Sevnica. Dne 1. jan. ob četrt na 8 zvečer smo čutili precej močan potresni sunek. V višje ležečih krajih so čutili, kakor pripovedujejo, več sunkov.

Ptujska gora. Močan potresni valovit sunek smo čutili 1. januarja ob 19.10, ki je trajal okoli 10 sekund.

Ljubno ob Savinji. Dne 1. januarja 1926 smo čutili pri nas ob 19.15 štiri sekunde trajajoč potresni sunek v smeri od zapada proti vzhodu. Sunek je bil precej močan.

Sladka gora. Na novega leta dan ob 7.8 smo čutili tukaj precejšen potres, v smeri od severa na jug. Trajal je približno 2 sekundi.

V Slivnici pri Mariboru smo imeli na novega leta zvečer ob 19.5 močan potresni sunek, ki je trajal 4 sekunde. V hiši se je zamajalo vse pohištvo, smer potresa se ni mogla konštatirati.

Prosveta

Za zgodovino slovenskega slovstva Dr Karel Glaser našteva v svojem delu »Zgodovina slovenskega slovstva«, II. del, str. 215—219, dela Valentina Vodnika, ne omeni pa knjižice: Življenjepis s. o. Leonarda od Porto Maurizio, Lublana, 1798, 4°. pl. Kleinmayr P. Casulus Weibl. Vodnikov višji predstojnik (provincijal) izrecno piše v svojem rokopisu »Bibliotheca scriptorum franciscanorum« pod besedo Vodnigk, da je spisal življenje zveličanega (s.) očeta Leonarda od Porto Maurizio in »pesem na štirih straneh 16° v čast temu blaženemu. Izpuščen je kraj, letnica in tiskar. Natisnjena je prejkone v Ljubljani, natisnil jo je tudi pl. Kleinmayr. Ker je bil Leonard Portomavriški prištet med blažene leta 1796., je zložil to pesem po tem letu, navdušen za blaženega, ko je sestavil njegovo življenje To pesem je dal ponatisniti g. profesor Turk v Mariboru l. 1924. Izvirna pesem je v frančiškanski knjižnici v Novem mestu; imenovana knjiga pa v knjižnici frančiškanskega samostana na Trsatu in v Ljubljani. P. Alfonz Furlan.

Rudolf Bukšek, operni pevec narodnega gledališča v Osijeku, dobro znan tudi slovenskemu občinstvu, proslavi dne 14. januarja 1926 v Narodnem gledališču v Osjeku petindvajsetletnico svojega umetniškega delovanja. Kot jubilejna predstava se bo igral »Faust«

Mednarodni kongres avtorjev in skladateljev oderskih del se bo vršil maja t. l. v Parizu. Société des Auteurs et Compositeurs Dramatiques v Parizu vabi na ta kongres vse naše avtorje in skladatelje. Organizacije ali posamezniki, ki se nameravajo udeležiti kongresa, naj se priglase naravnost na naslov: Société des Auteurs et Compositeurs Dramatiques. 12 rue Henner, Paris, ali: prof. Srečko Albini, Zagreb, Gajeva 51.

Ljubljansko gledišče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek 5. jan.: Zaprto.
Sreda 6. jan. ob 3 pop.: VERONIKA DESENIŠKA. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob 8 zvečer: DRUGA MLADOST Ljud. predstava po znižanih cenah. Izven.
Četrtek 7. jan.: KRPAN MLAJŠI. Red C.
Petek 8 jan.: DRUGA MLADOST. Red B.
Sobota 9. jan. ob 3 pop.: PEGICA MOJEGA SRCA. Dijaška predstava po znižanih cenah. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Torek 5. jan.: POVRATEK, FAVNOVA NOČ, SVATOVAČ. Red A.
Sreda 6 jan. ob 3 pop.: HOFFMANNOVE PRIPOVEDKE Izven.
Četrtek 7 jan.: Zaprto.
Petek 8. jan.: ORFEJ V PODZEMLJU. Red F.
Sobota 9 jan.: VIHAR Simfonična pesem za veliki orkester, soli in zbor Koncert v veliki dvorani »Unionа«. Začetek ob 8 zvečer.

Ljudski oder

Nedelja 3. jan.: * * * TRI ŽELJE. — M. Jarc: GAŠPERČEK, ČAROVNIK IN ZDRAVNIK. GAŠPER — SLIKAR.

Začetek predstav ob 3 in ob 6.

Glasba

V četrtek dne 7. t. m. se vrši v Filharmonični dvorani koncert znamenite vijolinske virtuozinje Albertine Ferrari, učenke slavnega vijolinskega virtuoza dr Evgena Hubaya. Gdč. Ferrari je pred petimi leti absolvirala konservatorij v Milanu ter je nato še dve leti nadaljevala svoje študije pri slavnem vijolinskem virtuozu in ravnatelju glasbene akademije v Budimpešti dr. Hubayu. Nato se je posvetila popolnoma koncertiranju ter tekom zadnjih treh let priredila koncerte širom cele Evrope. Kritiki največjih časopisov vseh držav v vznešenih besedah hvalijo njeno igro in to prav posebno še s tehnične strani. V svojem ljubljanskem koncertu igra dva večja koncerta za vijolino s spremljevanjem klavirja. Poleg tega pa več krajših skladb, ki so na repertoarju vseh velikih vijolinskih mojstrov. Večina teh skladb se v Ljubljani še ni izvajalo. Obisk koncerta najtopleje priporočamo. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Vitezslava Novaka simfonična pesnitev Vihar-Bouře, ki je ob priliki svojega prvega izvajanja v Ljubljani dne 17. decembra 1925 doživela naravnost ogromen uspeh, se ponovi v soboto dne 9. t. m. ob 20. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union. S to ponovitvijo bo dana marsikomu, ki zadnjič ni mogel dobiti več vstopnice, prilika, da čuje to epohalno slovansko delo, izvajano v Ljubljani. Predprodaja vstopnic od torka opoldne dalje v Matični knjigarni. Cene veljajo iste kakor za prvi koncert. Pri koncertu sodelujejo pod vodstvom dirigenta Štritofa Pavla Lovšetova, Svetozar Banovec, Julij Betetto, pevska zbor Glasbene Matice, operni zbor, operni orkester, pomnožen s člani orkestralnega društva Glasbene Matice in pa muzike Dravske divizijske oblasti.

Nezgrešnjača

Društvo »Treznost« v Ljubljani ima v torek dne 5. jan. 1926 ob pol 20. uri svoj redni sestanek v higienski točilnici s sledečim dnevnim redom: 1. Zakaj se borimo proti takozvanim zmernikom? Predava br. Cerkvenik. 2. Predlog članov za ustanovni občni zbor.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Vaja za ves ženski zbor v torek dne 5 januarja ob en četrt na 7, za moški zbor isti dan ob 20. uri zvečer. V sredo, na praznik Sv. treh Kraljev, ob pol 11 predpoldne predavanje o Novakovem »Viharju« v naši pevski dvorani (g. prof. Adamič in g. kapelnik Štritof). — Odbor.

Podružnica Udruženja vojnih invalidov v Polzeli ima dne 17. jan. 1926 svoj II. redni občni zbor in sicer ob 9 v prostorih g Cizelja na Polzeli. Dnevni red je običajen, poročal pa bo tudi delegat iz Ljubljane o važnih določbah novega inv. zakona. Vse vojne žrtve gornje savinjske doline pozivljamo, da se zbora udeležijo.

Osrednje društvo nižjih poštnih uslužbencev vabi na zabavo, ki jo priredi v soboto dne 7. jan. ob 8 zvečer v Narodnem domu. Spored zelo raznovrsten. Vstopnina samo 10 Din.

Mozesove „table" najdene?

Iz Nemčije prihajajo glasovi, da so se našli na Sinaju napisi iz Mozesovega časa, da se bere na njih celo Mozesovo ime in ime faraonove hčere, ki ga je iz Nila potegnila itd. Iz nemških časopisov so prešle te vesti v naše liste in nekateri njih se že strahoma povprašujejo, kaj bo, če je navsezadnje Mozes pa res živel.

Kaj je na vsem tem?

Leta 1904/5 je našla znanstvena angleška ekspedicija pod vodstvom Flinders-Petrieja na planoti Serabit el-Hadim na sinajskem polotoku med drugim tudi osem stel (kamenitih plošč) in na njih napise v nepoznanem pismu. Nekaj teh reči so odnesli v Evropo, stele pa so ostale na mestu in še danes tam ležijo. Le napise so preisali neki neuki ljudje iz ekspedicije in fotografične posnetke stel je prinesla ekspedicija s seboj.

Flinders je najdbo objavil, pa šele l. 1916. se je A. H. Gardiner napisov prvi temeljito lotil in tudi prvi trdil, da leže v nepoznanih znakih početki semitske (kananejske) abecede. Njemu so več ali manj sledili drugi, med njimi Grimme, Völter, Schneider, Grassmann, sami Nemci. Vsi se strinjajo v tem, da je pismo na stenah semitsko, jezik pa hebrejski. Bere pa vsak kaj drugega.

Največ hrupa pa je vzbudil Grimme s svojo knjigo »Althebräische Inschriften vom Sinai«, l. 1923.

Da bomo znali oceniti Grimmova »senzacionelna odkritja«, nam bo zadostovalo, če si bliže ogledamo, kako bere stelo 349. (To številko ima stela v seznamu sinajskih napisov.)

Stela meri 35 × 28 cm, je edina, ki ni razbita in še precej dobro ohranjena. Na njej je sedem vodoravnih vrst znakov. Na levi spodaj je stela močno izvetrena in okrušena.

Grimme bere to-le:

V. 1. Jaz (sem) H j t š p š w. h n m. m. m.
2. Načelnik rudarjev.
3. Predstojnik tempeljna Ma'ane (in) Ih w (na) S. j.
4. M ' h b — (b) ' l t H j t š p š w. h n m j m n.
5. Dobra si bila, potegnila si me iz Nila.
6. In (si me postavila pred) pronaos m.
7. Ki (je na) S. n.

Besede v oklepaju je dostavil Grimme. Vrsta 4. je tudi zanj še nerešena.

Iz skupine soglasnikov v vrsti 1. bere ime egiptovske kraljice Hatšepsut in ime Mozes ter pravi, da pomeni vse skupaj »Hatšepsutin posinovljenec Mozes«. Ime Mozes sklepa seve le iz znaka m (ta je na fotografičnem posnetku zelo slab in nerazločljiv) in iz »nekega« skoraj čisto izbrisanega in nečitljivega znaka, ki stoji za m-om.

V v. 3. bere »aus dem Gewirr der Linien« za silo znaka h in w, najde nekoliko niže še j in pravi, da se **mora** to brati »Jahwe«, kar pomeni boga Izraelcev. Na koncu vrste najde s (precej razločen) in pod njim pravi da stoji j ter trdi, da to ni nič drugega ko — »Sinaj«.

Vrsta 5. je tako zmedena, da je Grimme črke bolj polagal vanjo ko pa jih iz nje bral. Niti ene ne bere zanesljivo, k vsaki dostavlja kak »wohl«, »vielleicht« itd. Pravi, da je pač stala tam ta in ta črka, da pa se je tekom tisočletij izkrušila. O znakih na koncu 5. vrste pravi sam: »Damit werden sich wohl noch viele Augen eingehend beschäftigen. Die meinigen können nichts anderes lesen als »jeor«, — kar bi naj ne bilo druga ko — Nil!

Iz te vsekakor hipotetične »najdbe« pa izvaja G. celo vrsto apodiktičnih trditev o legi biblicnega Sinaja, o izraelskem kultu Jahweta, o bivanju Mozesa na Sinaju itd. (Mozes bi bil načelnik rudarjev, ki so kopali malahit na Sinaju, — tistikrat ko je zbežal iz Egipta!), trditve, ki bi — če bi bile znanstveno neoporekljive — pomenile popoln preobrat v racional. moderni biblični kritiki, katoliški eksegezi pa bi prinesle dragocene prispevke.

Če bi bile znanstveno neoporekljive!

Toda g. G. je zagrešil usodno napako, da je vzel v svojih izvajanjih za gotovo dejstvo to, kar je malo prej pri raziskovanju sam označil le za verjetno, možno. In pa da po vsej sili hoče brati in najti znake tudi tam, kjer je stela tako pokvarjena ter so znaki tako zmedeni in zapleteni drug v drugega, da bo vsako točno branje za vse čase izključeno. **Razen tega je imel pri roki le fotografične** posnetke in pogrešne prepise, ne pa izvirnika. Mislite si fotografični posnetek plošče, ki je ležala tri tisoč let zunaj v puščavi! Kaj vse se na njej lahko bere za pisemski znak, kar na kamenu v resnici morebiti ni drugega ko razpoka ali pa črta, razjedena od vremena. O prepisih pa pravi Flinders sam, da so je naredili »most untrained students« —!

G. sam priznava, da je stela 349. slabo čitljiva, posebno v 1., 4. in 5. vrsti. Na to začetno izjavo pa tekom razprave čisto pozabi!

Da je njegovo branje zelo problematično, mestoma popolnoma napačno, dokazuje dejstvo, da berejo drugi ista mesta čisto drugače in najdejo n. pr. v vrsti 5. še dva znaka več ko Grimme. Gressman pravi: »In Wirklichkeit ist das Liniengewirr der Zeile 5. so hofnungslos, daß jede Entzifferung zu Schanden werden muß. Jedenfalls mache ich mich anheischig, alles aus ihr herauszulesen, was man wünscht.«

Zaenkrat torej z »Mozesovimi tablami« ne bo nič. Grimme ima obilo mero iznajdljivosti, to mu priznamo, in pa živahno domišljijo. Znanstveno vrednost pa njegovemu tekstu stele 349. kritika odreka, če je tudi druge več ali manj dobro bral.

S tem pa še ni rečeno, da ne bi bili sinajski napisi velike važnosti za zgodovino Izraelcev in za semitistiko vobče. To bo pokazala bodočnost.

Razprava o tem pa spada že v znanstveno revijo. **Dr. Jehart.**

Narava in ljudje

Kemija v službi medicine.

Največ sitnosti in neprijetnosti je v zdravilstvu, zlasti v kirurgiji, vedno napravljala močna krvavitev in velike bolečine. Ko so odkrili, da vsebujejo žleze pri ledvicah snov adrenalin, ki povečuje krvni pritisk obenem pa krči žile skupaj, so ga začeli takoj z velikim uspehom uporabljati v kirurgiji pod imenom suprarenin. In ko so potem opazili, da ima kokain, pridobivan iz rastline koka, ki raste v Južni Ameriki, enake lastnosti, poleg tega pa napravi še dotično mesto, kamor se ga vbrizgne, docela neobčutljivo, je ta popolnoma izpodrinil suprarenin. Ker povzroča uživanje kokaina v majhnih količinah jako dobro razpoloženje ter prežene občutke lakote in žeje, so se ga začeli posluževati tudi širši sloji, zlasti na Angleškem in v Severni Ameriki. Že od prej pa je razširjeno žvečenje kokovih listov med prebivalstvom Južne Amerike, ki radi tega jako hira. Kokain je namreč hud strup, ki kvarno vpliva na človeški organizem. Zato so kemiki delali neprestano poizkuse, da bi dobili podobno substanco, ki bi pa ne bila tako strupena. In res se je posrečilo kemiku Einhornu dobiti preparat novokain, ki je sedemkrat manj strupen kot kokain in ga v vseh drugih lastnostih popolnoma doseza. Sedaj se poslužujejo povsod izključno le tega.

Kako delajo parfume.

Razne dišave so uporabljevali že v starem veku. Do najnovejšega časa so jih izdelovali na ta način, da so potom destilacije izločevali blagodišeča olja iz raznih rož. Ker je pa potreba parfumov v modernem svetu čedalje večja, je tehnika iznašla nov način za izdelavo iz surogatov. Tako pridobivajo vanilin, po katerem ima vanilja svoj duh, iz koniferina, ki ga vsebuje iglasto drevje. Vijolčni parfum dobijo iz izvlečkov cimeta in akacije. Olje, ki diši po mandeljih in ki služi za parfumiranje mila, pridobivajo iz nitrobenzola. Te dišeče substance imajo z onimi pravimi v dišečih rastlinah le toliko skupnega, da imajo enak ali vsaj sličen duh, kemično so pa popolnoma druge snovi.

Kako si napravljajo ponekod ogenj.

Da prvotno še niso poznali ognja, vemo iz rimske in grške mitologije. O najnižjih narodih pripoveduje Arrhenius, da so bili toliko časa popolnoma brez ognja, dokler ni vžgala strela kake gorljive snovi. Iz tega ognja so takoj napravili grmado, ki je stalno gorela noč in dan, da bi ne bili v bodoče brez ognja. Šele mnogo pozneje so prišli na to, da se da dobiti ogenj tudi z drgnjenjem lesa ob les. Tako vžigajo še dandanes primitivni narodi, ki ne poznajo drugih sredstev. V neolitični dobi pa so se šele začeli posluževati kresilnega kamena in gobe, kar je danes še marsikje v Evropi v navadi. Ker zahteva naprava tega ognja precej truda in časa, vzdržujejo na radno povsod stalne ognje, ki neprestano gore, da jim ni potreba vedno znova napravljati ogenj. Ta navada se je prenesla celo v rimsko in grško bogoslužje, kjer so vestalke čuvale večni ogenj, ki je gorel na čast njihovim bogovom. Morda je daljni odsev te navade tudi večna luč po naših cerkvah.

Gora iz same soli.

V Perzijskem zalivu leži otok Kišim, na katerem se nahaja 150 metrov visoko gora, ki je 6 km dolga, poldrug kilometer pa široka. Vsa sestoji iz čiste kuhinjske soli. Nastala je najbrže na ta način, da se je otok tekom stoletij in tisočletij dvignil iz morja ter se je v zadnjem štadiju dviganja, ko se morje z notranjosti otoka ni moglo več odtekati, nabrala in sesedla vsa sol. K sreči v teh krajih nimajo nič dežja, ker bi sicer voda vso sol takoj raztopila in odnesla nazaj v morje.

Ali je mogoče čez noč osiveti?

»Nikdar niso človeški lasje čez noč osiveli in nikdar ne bodo. Zgodbe o tem so samo pravljice.« To trdi amerikanski učenjak dr. L. A. Hausman, ki se je več let pečal s proučevanjem človeškega lasu in je rezultate tega priobčil v »Scientific American«.

»Pripovedovanja, da so lasje osiveli čez noč, kar igra posebno pri pesnikih veliko vlogo, ni sedaj seveda popolnoma prezreti, toda gotovo je to zapisano smrti, ker pripada le pripovedkam, ki nimajo upravičenosti za znanstveno raziskavanje,« — tako izvaja v svojem spisu dr. Hausman. Ta učenjak je mikroskopično preiskal lase vseh zastopnikov človeških ras in tudi lase predzgodovinskega človeka in je definiral človeški las kot zidanje celic, ki rastejo v treh »oddelkih«. Barva las nastane radi precejšnje množine barvne snovi, ki je nasuta v notranjem »oddelku« v malih celicah pri lasni korenini in sicer pod kožo. »Prvo znamenje, da pojemajo naše moči, kar se pokaže v starosti, je odpoved teh celic, ki ne morejo več pribaviti nadaljne barvne snovi,« tako izvaja dr. Hausman. »Celice imajo ravno še toliko moči, da obnovijo las, toda zmanjka jim moči, da bi las tudi pobarvale. Las je, četudi je izšel iz lasne korenine, le mrtvo tkanje (pletenina) celic, kot je tudi noht, in zato tudi ne morejo v laseh nastati barvne spremembe, ko so enkrat zapustili kožo, seveda izvzeti moramo tu umetno barvanje las. Zato tudi lasje ne morejo svoje barve kar tako spremeniti in ne morejo osiveti kar čez noč.« Dr. Hausman je nasprotnik vseh lasnih sredstev, s katerimi se hoče preprečiti, da glava ne izgubi las ali da lasje ne osivijo. Po njegovem naziranju obstoja edino sredstvo proti p r e d č a s n i pleši ali p r e d č a s n o sivim lasem v tem, da se dovaja žilam, ki vzdržujejo in živijo lasne korenine, potrebna hrana. Dr. Hausman upa, da bo mogel v kratkem objaviti najboljše predpise, ki bodo resnično pospeševali rast las.

Katoliški svet

ZNAČILNA KONVREZIJA V KANADI.

Vdova protestantskega škofa Bidwella se je vrnila v kat. cerkev. Svojim prijateljem in znancem, ki niso nikakor mogli razumeti njenega spreobrnenja, je predložila razloge, ki so jo nagnili za ta korak.

»To dejanje,« piše sama, »ki se vam more zdeti graje vredno, je samo dopolnilo dolžnosti, katero imamo do resnice in do Boga. To dolžnost je treba upoštevati pred vsemi drugimi. Nisem ravnala brezmiselno. Tri leta sem študirala in premišljevala, preden sem prišla do prepričanja, ki je danes moja last.

Najprej so se mi odprle oči pri čitanju neke Bensonove knjige. Našla sem mesto, kjer pravi: »Kristus ni prišel ustanovit narodne cerkve, ampak vesoljno, vseobsegajočo in apostolsko cerkev; postavil je iste zakramente in eno vero za ves svet.« Te besede so se zarezale vame. Pregledala sem sedanje stanje protestantskih cerkva, opazila sem trajne spore in boje med posameznimi cerkvami in sem se prepričala, da je resnica drugje, ne tu.

Vendar nisem prenehala premišljevati in študirati, zakaj vsakdo se težko odloči za korak, ki popolnoma preokrene dosedanjo smer življenja. Čitala sem knjige in razprave odličnih protestantskih pisateljev, škofov in drugih avtorjev. Toda mnenja so bila različna; niso se hotela ujemati na noben način. Njihovi dokazi so se mi prikazali varljivi, neosnovani, nelogični. Pričela sem čitati katoliške knjige in med drugimi tudi knjigo kardinala Gibbonsa »Vera naših očetov«. Razlika je bila izrazita. Zdelo se mi je, da so me zapustile megle in me je oblila svetla solnčna luč. Ni bilo treba zavijanj, kajti vse je bilo trdno dokazano, vse je bilo postavljeno na trdnem temelju. Nisem našla zmotnih človeških mnenj, ampak edino nauk Kristusov, jasen in neizpremenjen. Začutila sem: tukaj je resnica.«

LITURGIČNI TEDEN

se je vršil v Parizu. Bilo je več govorov o pomenu in zgodovini raznih verskih obredov. Bile so tudi zastopane zedinjene vzhodne cerkve raznih verskih obredov. Obenem se je vršila v raznih obredih tudi služba božja. Bogastvo in sijaj, zlasti vzhodnih obredov, je privabilo v cerkev velike množice vernikov.

Romunsko zedinjeno cerkev je zastopal opat Gika, ki je tudi maševal po svojem obredu, potem ko je že na predvečer razložil posamne dele mašne liturgije, katero je sestavil sv. Janez Krizostom. Mons. Phares je maševal po maronitskem obredu. Opat Kedidjan je govoril o obredih armenske cerkve, ki je pa sedaj uničena, ker je turški fanatizem pregnal vse vernike. Posebno zanimive in poučne so bile slike, katere je kazal in razlagal Fr. Paris. Pokazal je vse vzhodne obrede v vseh posameznostih, njihovo simboliko in teološko vsebino. Vrhu tega je pokazal bogastvo ruske cerkve, samostan Čemiadzin, liturgično obleko cele hierarhije itd.

O pravoslavnem obredu pa je razpravljal Sergij Volkonskij.

Litugični teden so slovesno zaključili v cerkvi Notre-Dame, v navzočnosti kardinala Dubois, s slovesno sv. mašo, ki jo je daroval metropolit Szeptycky iz Lwova. Vero so odpeli v latinskem in slovanskem jeziku.

ŠTEVILO RIMSKIH ROMARJEV V SVETEM LETU 1925.

Po najnovejših poročilih osrednjega odbora za sv. leto je dospelo v Rim v l. 1925 356.810 romarjev. Od teh odpade na Italijo 212.000. Od ostalih narodov je bilo največ Nemcev, namreč 39.875. Nato pa sledé: Španija 12.892, Francija 11.593, Anglija in Irska 6287, Jugoslavija 5464, Švica 5325, Belgija 5285, Ogrska 4782, Češkoslovaška 3854, Poljska 3207, Avstrija 2783, Portugalska 2370, Luxenburška 2000, Malta 1210, Holandska 1127, Danska, Švedska in Norveška 706, Romunija 520, Letonska in Litvanija 74. Izmed izvenevropskih dežel so bili: Amerika 5286, Azija 831, Afrika 527, Avstralija 300, Filipini 35. Romarjev mešanih narodnosti je pa bilo 29.640. Važno je, da sta bila tudi dva romarska vlaka iz Skandinavije, sestoječa skoro samo iz protestantov. Mnoge romarske skupine je sv. oče nagovoril v njihovem materinem jeziku, kar je napravilo na vsakega globok vtis. Zato smemo upati, da bodo narodi vedno bolj vzljubili sv. očeta, namestnika Kristusovega, saj je on ravno v sv. letu pokazal neizmerno ljubezen do vsakega.

Nikar ne pozabi na srečko DPD!

Primorsko

Jubilej zaslužnega duhovnika. Te dni obhaja 40 letnico svojega mašništva eden izmed najzaslužnejših duhovnikov v Istri, kanonik in župnik v Bermu gospod Josip G r a š i č. Po rodu je jubilant Gorenjec: rodil se je dne 21. marca 1863 v Križu na Gorenjskem. Po dovršeni ljudski šoli v Kranju ter srednji šoli v Ljubljani je Grašič vstopil v goriško semenišče ter pel prvo sv. mašo 10. januarja 1886., nakar je služboval po raznih krajih, v Istri, v kateri si je stekel nevenljivih zaslug za ljudstvo, pred vsem na gospodarskem polju. V Istri tedaj skoro ni bilo nikakih ljudskih šol; kaplan in poznejši župnik Grašič je sam zbiral kmete in jih učil brati in pisati. V Bermu je osnoval pomožno šolo in sedem let sam poučeval na njej; danes je bermska šola ena najodličnejših v Istri. Grašič je bil soustanovitelj »Dijaškega podpornega društva« v Pazinu; sam je ustanovil Tiskovno društvo v Pazinu ter tiskarno, v kateri se je tiskal »Pučki Prijatelj«. Jubilar je dalje osnoval posojilnico in hranilnico ter mlekarsko zadrugo in bil ljudstvu sam zgled izvrstnega umnega gospodarja. Za gospodarsko izobrazbo Istranov je napisal v razne liste nešteto gospodarskih člankov. Pazinski občinarji so mu izkazali svoje zaupanje in spoštovanje s tem, da so ga izvolili v občinski svet, kjer je mnogo let delal v prid občini. Kot odličnega gospodarskega delavca in ljubeznivega človeka so cenili in cenijo gospoda jubilanta tudi italijanski njegovi sodržavljani. Bog ohrani gospoda kanonika in župnika Grašiča še mnogo let!

Velika radijska postaja na Reki. V parku reške prefekture so te dni uredili veliko brezžično postajo, ki je namenjena za uradne zveze med Reko in Rimom.

Božična številka »Gor. Straže« zaplenjena. Božično številko »Gor. Straže« je oblast zaplenila zaradi »Rimskega pisma« posl. dr. Besednjaka. List je po praznikih izšel v II. izdaji.

Blagoslovljenje nove cerkve v Vrtojbi. Minuli mesec je goriški nadškof dr. Sedej ob veliki udeležbi ljudstva blagoslovil novo župno cerkev v Vrtojbi, posvečeno presv. Srcu Jezusovemu.

Strašna nesreča pri Gorici. Na Silvestrov večer sta zlezla dva mladeniča v opuščeno vojaško kaverno na hribu Kalvariji in sta našla tam izstrelek težke artiljerije. Ležal je tam najbrže od vojske sem. Ko sta ga hotela odnesti, se je razpočil. Enega mladeniča je raztrgalo na kosce, tako da so drugi dan našli samo koščke mesa, drugega je pa smrtnonevarno ranilo in so umirajočega prepeljali v bolnišnico.

Po širnem svetu

+ **Ruski božič.** »Izvestija« pišejo, da je praznovala cela Zveza sovjetskih republik božič 1925 prvič po novem koledarju. Državni uradi so bili zaprti 24., 25., 26. in 27. decembra. Sovjetski listi so izostali tekom treh dni. Kljub temu hoče povsod prebivalstvo praznovati božič slejkoprej po starem. Praznične službe božje po novem koledarju so se vršile edino v »obnovlenčeskih« in »živocerkvenih« župnijah. Sovjetske oblasti so letos vpoštevale splošno starokopitnost. Državni uradi bodo sicer poslovali v dneh pravoslavnega božiča (6.—9. januarja), zato pa bodo zaprte vse tovarne in prodajalne. Izostali bodo vnovič tudi sovjetski listi. Tiskarsko osobje je odločno zahtevalo zase stari božič in je prišlo na ta način do dvojnih počitnic. Moskva ali Leningrad bosta torej praznovala toliko, kolikor praznujeta pri nas Belgrad in Ljubljana skupaj.

+ **Boljševiška cenzura.** »Pravda« navaja besedilo nove okrožnice sovjetske vlade o »čiščenju« mestnih, delavskih in kmečkih knjižnic. Pred vsem naj se odstranijo vse filozofske knjige idealistične struje, knjige o mentalizmu, okultizmu, teozofiji, spiritizmu, grafološke in magične knjige, sanjske bukve. **Prepovedane so vse verske knjige.** Razen političnih in socialnih spisov iz carske dobe se ne smejo čitati tudi vse knjige iz leta 1917. o ustavi, meščanskih pravicah, splošnih volitvah in slično. Končno ne smejo ostati v knjižnicah celo sovjetske izdaje iz l. 1918.—20., koder se je še pretresalo agrarno vprašanje, davke, prosta trgovina itd. »Zdaj so ta vprašanja odpravljena, ker so končnoveljavno rešena.«

+ **Odlikovana čednost.** Francoska akademija ima vsako leto posebno sejo, v kateri so odlikovani dobrotniki. Letos je bila seja slabo obiskana. Akademik de Fleursil, znani komediograf, letošnji govornik, je proslavil dobrotnike v navzočnosti samo 12 kolegov. (To je hvaležnost sveta!) Odlikovalni priimek dobrotnikov so dobili letos sledeče osebe: soproga Cognac, ki sta razdelila med revnimi delavskimi rodbinami s kopico otrok 4,605.000 frankov lastnega premoženja; gospodična Augustine Aichavard, ki vzdržuje z delom svojih rok tri nesrečne sestre: brezroko, blazno in paralitično ter usmiljenke, sestra Aurore, ki je ustanovila ambulanco za revne bolnike v pariškem predmestju Malakhov in jo vzdržuje s tem, da nabira darila.

+ **Rešilni avto za živali.** V Parizu se zdaj lahko pokliče rešilni avto tudi za ponesrečenega konja, psa ali mačko. Manjši svet kot kanarčki in papige, še ne uživajo te prednosti in se morejo potruditi v bolnico sami. Za bolne štirinožce pa je prepustila tvrdka Pegeuot policijskemu ravnateljstvu dva tovorna voza. Če se kaj zgodi mački, lahko torej telefonira vsak, kdor je usmiljen, na policijo in takoj bo prišel rešilni voz.

+ **Resni izgredi v Moskvi.** Moskovski in petrograjski listi so zelo vznemirjeni radi gorostasnih izgredov, ki so se dogodili v prestolici ravno pred božičnimi prazniki. Tolpa beraških postopačev je izropala pri belem dnevu božični trg na Lubjanskem trgu sredi Moskve. Trgovci in številni kupci so bili vrženi na tla in neusmiljeno pretepeni. Vojaštvo je le s težavo napravilo red, ker je imelo opraviti z več sto razbojniki. Napad se je pričel s tem, da so napeli 12—16 letni mladinski roparji vrv čez ves trg in so slekli do nagega vsakega, ki se je spodtaknil. Obleko in čevlje so takoj prodali naprej. Padlo je tudi več stražnikov na konjih. »Krasn. Gazeta« povdarja nevarno vlogo mladoletnih razbojnikov, »ki bi radi pričeli zopet revolucijo, t. j. poulično anarhijo.«

+ *Bitka na parniku.* Iz Batavije poročajo, da je na krovu holandskega parnika »Bengkalis«, ko je ta enkrat zapustil pristanišče, izbruhnil silen pretep in poboj med 75 kuliji. Tega tepeža so se udeležile tudi ženske. Čeprav so bil vsi kuliji oboroženi z noži, se je vendar ladijski posadki posrečilo bojujoče se razdeliti. V tem metežu so bili 4 kuliji ubiti, 20 pa težko ranjenih. Parnik je odplul nazaj v pristanišče, kjer je policija aretirala vse še neranjene kulije.

+ *Amerikanske univerze.* Univerza »Columbija« v Newyorku ima 32.700 slušateljev, po številu teh je ta univerza prva na svetu. Mlajša, l. 1831. ustanovljena »Newyork« univerza je s 16.900 slušatelji na četrtem mestu in je različne evropske univerze že nadkrilila.

+ *Nenavadna nesreča.* Iz Temešvara poročajo, da je na nekem vlaku v Romuniji, službujoči strojevodja nenadoma zblaznel. Splezal je na streho lokomotive, ne da bi ga kurjač opazil, nato pa je skočil na streho voza, ki je bil priklopljen takoj za lokomotivo. Tu je hodil sem in tja in divje mahal z rokami okoli sebe. S težavo je končno kurjač ustavil vlak. Zblaznelega strojevodja pa je vrgla žica, ki je ravno nad železniškim tirom vezala dva telegrafska drogova, z velikansko silo na zemljo, Ko so ga kmalu nato našli, je bil že mrtev.

+ *Nezgoda filmskega igralca.* Znani francoski filmski igralec Jean Angelo je bil na potovanju v pustinjo ujet od vojaških oddelkov Abd el Krima. Angelo se je nahajal tam radi filmske ekspedicije za napravo novega filma »Maroko«, ki naj bi bil posnet v bližini marokanskega bojišča. Le z veliko odkupnino se je posrečilo njega oprostiti in končati filmsko posnemanje.

+ *Volkovi v Sibiriji.* Odredba sovjetske uprave, da morajo sibirski kmetje oddati vse orožje javnim oblastem je prišla prav volkovom, ki so se silno razpasli. Volkovi naravnost decimirajo živino in so v enem samem okrožju požrli okoli 500.000 glav živine. Sedaj bo menda sovjetska vlada poslala vojake nad volkove. To bo ceneje in pripravneje.

+ *Ruska carska krona na prodaj.* Ta teden bodo prodali v Newyorku na javni dražbi rusko carsko krono in več carskega nakita, ki so ga dali boljševiki lani prepeljati v Ameriko. Za nakup ruske carske krone se posebno zanima ameriški petrolejski kralj Rockefeller, ki namerava dragocenosti podariti nekemu ameriškemu muzeju. Strokovnjaki cenijo vrednost vseh carskih dragocenosti, ki bodo prišle na dražbo, na 250 milijonov dolarjev.

Zborovanje svetovne ženske zveze v Washingtonu. O tem velepomembnem zborovanju je predavala na Dunaju gospa Sprung. Zastopanih je bilo 42 držav in 36 milijonov žensk iz vseh delov sveta. Na zborovanju so se pojasnila temeljna vprašanja ženskega gibanja, pred vsem stremljenje žensk po sodelovanju na ustroju človeške družbe. Zmeraj pogumneje in zmeraj odločneje se dviga glas žensk in njih priznanje k idealom sprave med narodi. Torej je bil Washington nekak ženski Locarno.

Brezžično posvetovanje z zdravnikom. Ladijski zdravnik danskega oceanskega parnika »Hellig Olav« je izročil svoji vladi predlog, naj dela na to, da se vpelje na vseh ladjah nekak enoten mednaroden kodeks za brezžično brzojavljenje v slučajih, da kdo na ladji nenadoma zboli in je treba vprašati zdravnika na kaki večji ladji ali pa na suhem za svet. Novi »code« obsega kratke formule vprašanj, ki naj onemogočijo zmede, ki so se doslej dogajale, ko je včasih zdravnik iz brzojavke dobil popolnoma napačen vtis o vrsti bolezni in zato tudi odredil napačno zdravljenje.

Najhitrejše angleško vojno letalo. Znameniti graditelj angleških vojnih letal Roë je zgradil vojno letalo, ki bo preletelo do 180 milj na uro.

Tožba zaradi mrtvega nadvojvode Franca Ferdinanda. Sarajevski zdravnik dr. Pavel Kavnić je zahteval od dedičev Franca Ferdinanda izplačilo 20.000 čeških kron kot odškodnino za maziljenje trupel Franca Ferdinanda in njegove soproge. Dediči so zdravnikovo zahtevo odklonili, češ da je bil zdravnik uradno dolžan trupli maziliti. Zdravnik je nato tožil in sodišče je zdravniku prisodilo odškodnino v znesku 10.000 čeških kron.

Žrebanje dijaške loterije je že 15. januarja!

Gospodarstvo

Dospelost nekaterih perijodičnih taks.

(Opozoritev zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

1. Taksa na reklame. Dne 15. januarja 1926 poteče rok za plačilo takse na reklamo v obliki napisanih ali naslikanih stalnih objav, ki se obešajo na raznih krajih ali so izdelane na zidovih, ogradah, tramvajih itd., kakor tudi v obliki svetlobnih objav. Če se taksa ne plača pravočasno, se naloži kazen v izmeri trikratne redne takse (tarifna postavka 8 tarife zakona o taksah).

2. Taksa na kupone ali dividende in na tantijeme. Od kuponov ali dividend in od tantijem se plačuje po pripombi 5 k tarifni postavki 10. taksa 1 odst. Ta taksa se mora položiti pri pristojnem finančnem oblastvu v 15 dneh po odobritvi bilance. Prekoračenje tega roka se kaznuje s trikratnim zneskom redne takse.

3. Dopolnilna prenosna taksa po tarifni postavki 12. pripomba 12. taksne tarife se bo za novo taksno perijodo, to je za čas od 1. januarja 1926 do 31. decembra 1930 po naredbi ministra financ z dne 1. decembra 1925, št. 82.921, pobirala v višini odmere za minulo taksno perijodo, to je v isti višini kakor v času od 1. januarja 1924 do 31. decembra 1925. — Dopolnilno prenosno takso za 1926, kolikor ne presega 500 Din, je plačati v celoletnem iznosu do dne 31. januarja 1926, ako pa taksa presega 500 Din, je plačati v istem roku prvi četrtletni obrok za 1926. Kdor ne plača te takse v določenem roku, plača poleg redne takse 8 odst. zamudne obresti in kot kazen še dvakratni znesek nepoložene takse.

4. Taksa za otvorjene ali tekoče račune pri delniških družbah. Do 15. januarja 1926 morajo delniške družbe predložiti davčnemu uradu seznamek otvorjenih ali tekočih računov v minulem polletju in takso po 20 Din (na leto) prilepiti na seznamek. Prepozno plačilo se kaznuje s trikratno redno takso. Generalna Direkcija posrednih davkov je v nekem konkretnem primeru odločila, da računi, katere vodijo industrijska podjetja v svojih knjigah o upnikih in dolžnikih, niso zavezani taksi po tarifni postavki 37, ker se ta taksa nanaša samo na otvorjene ali tekoče račune pri denarnih zavodih. Industrijska podjetja, ki so do sedaj plačevala to takso, naj do 15. januarja 1926 vložijo prijave, v katerih naj uveljavijo taksno prostost po tej tarifni postavki z utemeljitvijo, da niso denarni zavodi. Ako bi davčni uradi kljub temu zahtevali plačilo takse, naj takso polože, hkratu pa prosijo za povračilo neutemeljeno pobranega zneska.

5. Taksa za pravico, da se točijo pijače (točilno takso po tarifni postavki 62) je plačati za prvo polletje 1926 do 31. januarja 1926. Zakasnitev plačila se kaznuje s trikratno redno takso.

6. Letno takso za biljarde za 1926 v znesku 200 Din je plačati do dne 15. januarja, sicer se pobere kazen v izmeri trikratne redne takse.

7. Takso za vozila (avtomobile, fijakarske in polfijakarske vozove) je plačati za 1926 v Ljubljani in v Mariboru do konca meseca februarja 1926, v drugih krajih pa do konca januarja 1926. — Na navedena vozila se pobira taksa ne glede na to, ali se rabijo in ali so uporabni. Za zamudna plačila se naloži lastniku vozila kazen v izmeri trikratne redne takse. Podjetja, ki uporabljajo vozila za prevažanje potnikov ter plačujejo od tega obrta davek, ne plačajo letne takse.

8. Letna taksa po tarifni postavki 214 za odobritev privatnega skladišča po carinskih predpisih v znesku 500 Din zapade v plačilo do dne 15. januarja 1926. Na zamudna plačila je zapretena globa v izmeri trikratne redne takse.

9. Letno takso za žage po tarifni postavki 279 je plačati do 15. januarja 1926. Če kdo nadaljuje delo, preden je zlačal to takso, se kaznuje s trikratnim zneskom redne takse.

• • •

Cene v letu 1925. Z indeksno številko za mesec december 1925 imamo pregled o gibanju cen v letu 1925. Indeks za december je 1640 (november 1597). Cene so torej v veletrgovini narasle za 43 točk ali za 2.8%, kar je pripisovati dvigu cen poljedelskih produktov in živine. V začetku leta 1925 je znašal indeks 2012 in je padal vse do oktobra; od takrat pa beležimo splošen dvig. Interesantno je zabeležiti v pomladnih in poletnih mesecih katastrofalen padec cen živine (za skoro 50%) in padec cen žitu v jeseni. Kolonijalno blago je skozi celo leto izkazovalo tendenco zniževanja cen. Industrijski produkti so najmanj padli. Dočim je v teku leta 1925 celoletni indeks nazadoval za 25%, je indeks industrijskih produktov padel samo za 15%. Cene industrijskih izdelkov so se skozi celo leto dobro držale.

Promet belgrajske borze v letu 1925. Iz belgrajskih listov posnemamo, da je znašal celokupni promet na belgrajski borzi v letu 1925. 3.816 milijonov dinarjev, medtem ko je bil v letu 1924. 3.703 milijone dinarjev. Povečanje prometa je pripisovati špekulaciji z dinarjem v poletnih mesecih.

Industrializacija Srbije. V teku leta 1925. je bilo v Srbiji osnovanih 46 industrijskih podjetij, od teh 15 v Belgradu. — Srbija se industrializira, dočim pri nas zaradi napačne gospodarske politike industrija propada in ustanovi se le malo novih podjetij. Industrija v Srbiji pa je favorizirana.

Vprašanje trgovske pogodbe z Nemčijo. Iz Belgrada poročajo, da je sestavljena v ministrstvu trgovine in industrije komisija, ki ima proučiti vprašanje trgovske pogodbe z Nemčijo.

Petdesetletnica nemške državne banke. 1. januarja t. l. je praznovala nemška »Reichsbank« 50 letnico svojega obstoja. Začela je namreč poslovati 1. januarja 1876 in je prevzela posle od »Preussische Bank«. Njen sedanji predsednik je dr. Schacht (njegov prednik je znani dr. Havenstein od 1908—1923, ko je umrl). Sedaj ima banka 17 podružnic, 84 agencij in 350 podagencij. Skupno ima ta največja nemška banka okoli 12.000 uradnikov, nastavljencev, slug in drugih uslužbencev.

»Privreda«. (Službeno glasilo zagrebške trgovske in obrtniške zbornice) Po vzorcu inozemskih zbornic se je zagrebška Trgovska in obrtniška zbornica odločila izdajati svoje mesečno glasilo z zgoraj omenjenim naslovom. Revija ima namen seznaniti gospodarske kroge z odredbami, naredbami in zakoni ministrstev gospodarske narave. Poleg tega hoče tudi služiti v informacijo inozemskim interesentom. Naslov uprave in uredništva je: Trg 29. listopada 1918, Zagreb. Revijo ureja informativni oddelek Trgovske in obrtniške zbornice v Zagrebu.

Vzorčni velesejem v Padovi. Kakor vsako leto, se vrši tudi letos v Padovi od 5. do 20. junija mednarodni vzorčni sejem. Naša država ni bila doslej zastopana na tem sejmu. Z ozirom na dejstvo, da je Italija eden naših najboljših izvoznikov, da se gospodarsko in finančno znatno dviga in da bo mogla absorbirati vedno večjo količino naših izvoznih predmetov, bi bilo vendar želeti, da bi se letošnje prireditve v Padovi udeležila tudi naša podjetja.

Falzifikati v Holandiji zaplenjenih francoskih bankovcev za 1000 frankov. Revija »Erkennungszeichen«, organ mednarodne kriminalnopolicijske komisije za pobijanje ponaredb kreditnih papirjev, nam poroča opis falzificiranih francoskih bankovcev za 1000 frankov, iz katerega posnemamo, da se razlikujejo ponarejeni bankovci od pravih po tem, da so neenake velikosti, papir je rumenkast (pravi so beli). Tekst je tiskan zelo slabo. Papir je pri falzifikatih debelejši kakor pri pravih itd. Treba je velike pazljivosti, da se razločijo falzifikati od pravih.

Borza

Dne 4. januarja 1926.

Denar.

Zagreb. Budimpešta 7.91—8.01, Berlin 13.40—13.50, Italija 227.03—229.43 (228.50—228.625), London 273.53—275.53 (274.75 bl.), Newyork 56.25—56.85 (56.48—56.50), Pariz 213.20—217.20 (216 bl.), Praga 166.66—168.66 (167.75—167.85), Dunaj 7.93—8.03 (7.9925 bl.). Curih 10.9220—10.9720 (10.95 bl.).

Curih. Belgrad 9.175 (9.15), Budimpešta 72.50 (72.55), Berlin 123.20 (123.15), Italija 20.875 (20.87), London 25.1025 (25.10), Newyork 517.50 (517.25), Pariz 19.85 (19.40), Praga 15.325 (15.325), Dunaj 72.95 (73), Atene 6.72 (6.65), Bukarešt 2.375 (2.40), Sofija 3.775 (3.75), Madrid 73 (73.10), Varšava 59.5 (57.61), Amsterdam 208.25 (208.20), Bruselj 23.45 (23.45).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.53—75, Kodanj 175.55, London 34.405, Milan 28.58, Newyork 700.65, Pariz 27.18, Varšava 87.75. Valute: dolarji 707.25, angleški funt 34.87, francoski frank 27.15 lira 28.40, dinar 12.4950, češkoslovaška krona 20.99.

Praga. Devize: Lira 103.1756, Zagreb 33.70, Pariz 136.171, London 163.6250, Newyork 59.65.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 78 bl., vojna odškodnina 315—317, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—202, zaklj. 202, Ljublj. kreditna 210 den., Merkantilna 100—104, Prašteđiona 948 bl., Slavenska 50 den., Kred. zavod 175—185, Strojne 125 den., Vevče 120—125, Stavbna 100—110, Šešir 115—120.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77.25—77.75, agrarni 45—47.50, vojna odškodnina 315.50—317, ult. jan. 315—316, ult. febr. 290—295, Hrv. esk. 119—121, Kred. 133—135, Hipobanka 64.50—65, Jugobanka 107—108, Prašteđiona 950—960, Ljublj. kreditna 210 den., Srpska 144—146, Eksploatacija 38—41, Šećerana 420—430, Nihag 37 bl., Gutmann 300—320, Slavex 155 bl., Slavonija 43—45, Trbovlje 340 bl., Vevče 120 zaklj.

Dunaj. Podon.-savska-jadr. 6.61, Živno 7.79, Alpine 2.38, Greinitz 128.5, Kranjska industrijska 28.6, Trbovlje 40.4, Hrv. esk. 121, Leykam 149, Mundus 886, Slavonija 51.

Blago.

Ljubljana. Les: Smrekove deske, paralelne, 4 m, I., II., III., monte, od 16 cm naprej, od 18, 24, 28 mm debeline, media 24-25, fco vad. meja 540 d., mecesnove deske, od 18 cm debeline naprej, od 16 cm širine naprej, fco vag. naklad. post 600 bl., trami, monte, fco meja 2 vag. 290—290 zaklj. 290. — Žito in poljski pridelki: Pšenica domača 76, fco vag. slov. post. 300 bl., pšenica bačka, fco naklad. post 300 bl., koruza, umetno sušena, fco vag. naklad. post. 5 vag. 155—155, zaklj. 155, koruza nova, fco vag. naklad. post. 123 bl., koruza nova, fco vag. Postojna tranz. 172.50 bl., ajda domača, fco vag. slov. postaja 260 bl., proso domače, fco vag. slov. postaja 215 bl., otrobi drobni, fco vag. naklad. post. 130 bl.

Poizvedovanja

Izgubila se je od Krekovega do Ambroževega trga v soboto dne 2. jan. rjava usnjena torbica z čisto malo vsoto denarja. Prosi se, da jo najditelj prinese na stojnico Sterle, Vodnikov trg.

Socialni vestnik

Bilanca OUZD.

Celotna vsota izdatkov iz naslova bolniškega zavarovanja je do incl. semptembra 1925 dosegla znesek Din 25,431.175.51. Najvažnejše postavke izdatkov so:

a) hranarina (čista denarna podpora zavarovancem za čas bolezni) z zneskom 7,985.583 Din 75 p ali 35.47% vseh predpisanih premij;

b) stalni in nestalni honorarji zdravnikom Din 4,331.409.20 ali 19.24%; v tem znesku so obseženi tudi honorarji za zobozdravnike in izdatki za zobozdravniške in zobotehnične naprave v višini Din 1,443.312;

c) upravni stroški Din 4,141.381.66 ali 18.40%;

d) porodniške podpore Din 1,021.332 ali 4.54%, od tega odpade Din 885 670.10 na porodniško podporo zavarovanim članicam (dnevna denarna podpora znaša ¾ zavarovane mezde) in Din 135.662.90 na svojke zavarovanih članov (dnevna denarna podpora znaša le Din 1.50);

e) oprema za novorojenčke članicam Din 207.592.50 in oprema za novorojenčke svojkam Din 1,079.654.50, skupaj Din 1,287.247 ali 5.92%. Skupno znašajo porodniške podpore z opremo deteta in z izdatki za babiško pomoč Din 2,586.144.10 ali 11.69%;

f) zdravila članom Din 2,201.003 12, zdravila svojcem Din 577.723.96 ali skupaj Din 2,778.726.12 ali 12.34%;

g) stroški za lečenje v bolnicah članov Din 2,329.825.49, svojcev Din 526.521.39, skupaj Din 2,856.346.88 ali 12.69%; h) pogrebnina Din 305.769 50 ali 1.36%, okrevališča in zdravilišča Din 219.778.94 ali 0.98%. K temu je prišteti še nekaj manjših postavk, tako da so znašali celokupni izdatki gori navedeno vsoto. Označeni odstotki znatno presegajo normalo, katero dopušča statistično in zavarovalno matematična osnova zavarovanja.

Iz posameznih postavk je razvidno, kje tiči kriza našega zavarovanja in kje leži možnost odpomoči. Usoda zavarovanja je v rokah zdravnikov, ker je izven dvoma, da velik del odstotkov odpade na simulacije in zavlačevanje bolezni.

Nasproti postavkam izdatkov izkazujejo prejemki sledečo sliko:

a) predpis bolniško-zavarovalnih prispevkov (zaostanki v plačilih so še vedno visoki) Din 22,512.770.57;

b) obresti Din 795.419.18 in nekaj manjših postavk. Tako znaša primanjkljaj za prvih devet mesecev Din 1,902 885.44. Ta vsota je za naše urejenejše razmere in vočigled večje higijenske kulture naravnost velika in bi morala klicati k sodelovanju vse interesente. Drugače so hujše posledice neizbežne.

Iz bolniške statistike nekaj najglavnejših številk:

A. V bolnico je bilo oddanih 4951 članov in 1337 svojcev ali 8.29% vsega članstva.

B. Zobotehničnih naprav je bilo dovoljenih 6348 osebam ali 8.50% vsega članstva.

C. Obolenj je bilo prijavljenih 22.563 ali 30.24% ali vsak tretji zavarovani član je zbolel.

D. Porodov pri svojkah 1983 ali 2.67%, pri članicah 814 ali 1.09%, skupaj 2797.

E. Nezgodnih slučajev 1367 ali 1.83%.

Stalež članstva 1. decembra 1925 je dosegel 74.609.

Pridobivajte novih naročnikov!

Otroka kapitana Granta.

163

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Kakoršni so bili kapitani, tako so ravnali z divjaki, dobro ali slabo. Gotovo je bilo nekaj neopravičenih napadov od strani divjakov, večina pa jih je bila samo maščevanje za krivice, ki so jim jih prizadejali Evropejci. Nesreča pa je hotela, da je kazen navadno doletela nedolžne. Po Urvillu je zbral narodopisne podatke Nove Zelandije še Anglež Earle, drzen raziskovalec, ptica selilka znanosti, ki je dvajsetkrat prehodil svet. Obiskal je najzakotnejše dele obeh otokov, ne da bi mu divjaki skrivili las. Večkrat pa je moral biti priča ogabnih ljudožrskih pojedin. Videl je, kako Zelanduci jedo človeško meso z odvratno naslado.

Podobno nam poroča tudi kapitan Laplace, ki je l. 1831. pristal v Otoškem zalivu. Borbe so bile že mnogo strašnejše, zakaj divjaki so se naučili že nenavadno dobro rabiti strelno orožje. Tako so se nekdaj cvetoče in obljudene pokrajine otoka Ika-na-Mavi spremenile v samotne pustinje. Cela plemena so poginila kakor čreda ovac. Rojaki so jih spekli in pojedli.

Zaman so se trudili misijonarji, da bi premagali krvoločne nagone divjakov. Od l. 1808. naprej je pošiljala angleška cerkev svoje najspretnejše misijonarje v glavna selišča severnega otoka, toda barbarstvo domačinov jih je prisililo, da so se morali umakniti. Šele l. 1814. so se izkrcali misijonarji Marsden, zaščitnik Dua-Tare, Hall in King ter kupili od glavarjev za ducat sekir kos zemlje, ki je meril dvesto oralov. Tam je bila prva anglikanska misijonska postaja.

Začetek je bil nad vse težak. Končno so divjaki vendar spoznali, da so jim misijonarji koristni in da jih ne gre pobijati. Nekaj divjih narav se je spreobrnilo. V teh nečloveških srcih se je vzbudil čut hvaležnosti. L. 1824. je prišlo celo tako daleč, da so morali Zelandci braniti svoje »ariki«, to se pravi misijonarje, ki so jih psovali in ogrožali podivjani mornarji.

Tako so se sčasoma misijonske postaje razcvetele, čeprav so zločinci, ki so ušli iz Port Jacksona, neprestano počeli najstrašnejše stvari in tako napeljevali domačine k slabemu. L. 1831. je »Misijonski koledar« zaznamoval že dvoje velikih postaj, prvo v Kidi-Kidi, na bregu prekopa, ki se izliva v morje v Otoškem zalivu, drugo v Paji-Hija, na bregu reke Kava-Kava. Divjaki, ki so se spreobrnili, so utrli pod vodstvom svojih misijonarjev steze skozi nepristopne gozdove, zgradili mnogo cest in mostov. Vsak misijonar je hodil, kadar je prišla vrsta nanj, k oddaljenejšim rodovom in jim pridigal evangelij miru in ljubezni. Napravil si je iz trsja ali lubja kapelico in šolo za divjačke. Na strehi teh ponižnih zgradb je plapolala misijonska zastava s Kristovo podobo in z napisom: »Rongo-Pai«, to se pravi v novozelandskem jeziku »Blagovest«.

Škoda, da vpliv misijonarjev ne sega daleč od njihovih postaj. Ves nomadski del prebivalstva je čisto izven njihovega vpliva. Ljudožrstvo ja zatrto samo pri kristjanih, pa še teh spreobrnjencev bi ne smeli spravljati v prehude skušnjave. Prirojeni nagon je v njih še vedno silno močan.

V divjih pokrajinah notranjščine je vojska na dnevnem redu. Zelandci niso taki kakor otopeli Avstralci, ki se umikajo pred napredujočim Evropejcem: oni se ustavljajo, branijo, mrzijo pritepence. Baš sedaj jih podžiga divje sovraštvo do angleških priseljencev. Prihodnjost obeh otokov je na kocki: bodisi, da jih čaka brzo civilizacija, bodisi, da zmaga za stoletja najhujše barbarstvo. Vse je odvisno od tega, kdo bo zmagal v tem boju na življenje in smrt.

Tako je Paganel, ki je kar drhtel od neučakanosti, premotril v duhu zgodovino Nove Zelandije. Toda najmanjša stvarca v njej ni opravičevala naziva »kontinent« za to dvojico otokov. Če je kaka beseda v listini opozorila Paganela na Novo Zelandijo, je vsaka nova razlaga obtičala pri teh dveh zlogih »Kontin...«

Tretje poglavje.

Strahote Nove Zelandije.

Dne 31. januarja, štiri dni po odhodu, »Makarija« še ni preplula dveh tretjin morja, ki je stisnjeno med Avstralijo in Novo Zelandijo. Will Halley se je presneto malo menil za svojo ladjo: vse je prepustil vetru in morskemu toku. Le malokdaj ga je bilo videti. Seveda se zbog tega nihče ni pritoževal. Naj bi ves ta čas prebil v svoji kabini, samo da bi vedno ne pil žganja. Njegovi mornarji so ga le preveč radi posnemali. Nikdar še ni plula nobena ladja tako na slepo srečo kakor »Makarija« iz Twofoldskega zaliva.

Ta neodpustljiva brezbrižnost je prisilila Johna Manglesa, da je bil neprestano na straži. Mulrady in Wilson sta več kakor enkrat naravnala krmilo v trenotku, ko je odskočilo in spravilo ladjo v nevarnost, da leže na bok. Večkrat se je pri tem poslu vmešal Will Halley in v zahvalo grdo ozmerjal oba mornarja. Moža sta bila že tako iz sebe, da sta hotela pijanca zvezati in zapreti v podpalubje za ves čas nadaljne vožnje. John Mangles je le s težavo brzdal njuno opravičeno nevoljo.

Vendar ga je položaj »Makarije« zelo skrbel. Da ne vznemiri Glenarvana, je stvar razkril samo majorju in Paganelu. Mac Nabbs mu je z drugimi besedami dal isti nasvet kakor Mulrady in Wilson.

»Če se vam zdi potrebno, John, je dejal Mac Nabbs, se ne smete na noben način obotavljati. Prevzemite poveljstvo, ali še bolje rečeno, vodstvo na ladji. Potem, ko bomo na suhem v aucklandskem mestu, bo ta pijanec zopet sam svoj gospod in se lahko potopi, če ga bo volja.

PRIPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Jugoslovanski Piemonte«: 7 Din. — 3. zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din. — 4. zvezek: »Moj stric in moj župnik«. Povest; 4 Din. — 5. zvezek: Melville, »Gladiatorje«. Roman. 1 del 8 Din. — 6. zvezek: Melville, »Gladiatorje«, II. del. 10 Din. — 7. zvezek: Wells: »Zgodba o človeku«. 7 Din. — KOL.

Sport

NOGOMET.

Letošnja zimska sezona postaja vsak dan bolj neugodna za smučarje in sploh za zimski sport, zato pa kaže, čisto nepričakovano, prijazno lice nogometu. Zadnjo nedeljo sta se vršili v Ljubljani na povsem prikladnem terenu in ob pravcatem pomladanskem vremenu dve prijateljski tekmi: Ilirija je zmagala nad Hermesom s 4: 5, Primorje nad Jadranom s 5: 2. Tekma med Ilirijo in Hermesom je bila nekoliko enostranska, ker se je nahajal Hermes večjidel v defenzivi. Zlasti srečen dan je imela tu Hermesova obramba, predvsem vratar Habicht, ki je dolgo časa zadržal vsak uspeh nasprotne napadalne vrste. Vsi 4 goli so padli šele v drugem polčasu. V moštvu prveka je bil prav dober levi branilec Beltram nadalje srednji half Zupančič, v forwardu je razvil največ prodornosti Doberlet. — Primorje je zmagalo nad Jadranom v otvorjeni, dosti živahni igri ter zahvaljuje svoj uspeh večji vigranosti lastnega moštva. Nekoliko krivde na negativnem rezultatu za Jadran gre tudi na rovaš vratarja Vidmarja, ki je imel slab dan. — Z ozirom na večtedenski presledek v nogometni sezoni so bila vsa moštva seveda precej daleč od forme, ki so jo imela povprečno v jesenski sezoni. Kaže pa, da se bodo hitro opomogla in vigrala ter da bodo že v bližnjih pokalnih tekmah podala dober nogomet. Fizična kondicija igračev je večinoma povoljna.

Jutri igrata dva kombinirana teama Ljubljane trening-tekmo, za katero utegne nastati precej zanimanja, ker se lahko reče, da gre za tekmo med Ilirijo in Primorjem. Team A tvori namreč Ilirija, kombinirana z dvema igračima Jadrana, team B pa Primorje, ojačeno istotako z dvema Jadranašema. Že 24. in 31. januarja hoče absolvirati podzveza zimski pokalni turnir in takoj nato, v februarju naj bi se odigrale ljubljanske tekme za prehodni pokal podzveze. Pričetek prvenstvenih tekem je predviden dne 7. marca. — Vse seveda, če ne bo vreme prekrižalo računa...

Hajdukova turneja v Egipt. Splitski Hajduk se nahaja, kakor smo že poročali, od Božiča v Egiptu, kjer nadvse častno zastopa jugoslovanski sport. Odigral je doslej 5 tekem in sicer je v Kairu najprej podlegel Pick Army, to je reprezentanci angleške vojske, z 1: 2, nato zmagal nad reprezentanco Kaira s 4: 2, igral v Aleksandriji neodločeno 1: 1 z reprezentanco Aleksandrije, v Port Saidu zmagal nad tamkajšno reprezentanco s 3: 0 ter v nedeljo v revanšu podlegel reprezentanci Kaira z 1: 4.

V Zagrebu se je vršila 1. t. m. tekma med reprezentančnima teamoma Belgrada in Zagreba, v kateri so Belgrajčani z gotovostjo zmagali v razmerju 4: 2. Zagreb je zastopal kompletni Gradjanski, belgrajsko reprezentanco so tvorili večinoma igrači državnega prvaka, Jugoslavije. — Par dni preje je gostoval v Zagrebu Beogradski SK proti Gradjanskemu. Rezultat je izpadel tu v obratnem razmerju za Zagrebčane. — V nedeljo so igrali Železničarji s kombiniranim teamom delavskih klubov z izidom 5: 1. — Stanje jesenske prvenstvene sezone v Zagrebu je sledeče: V I. A razredu imajo klubi, vsak po 5 tekmah, točk: HAŠK 8, Gradjanski in Concordia po 7, Železničarji 4, Croatia 3 in Sparta 1. V I. B razredu je na čelu tabele Tipografija, v II. A razreud Uskok, v II. B razredu Zagreb, v III. razredu Grič. Prvenstvo sezone 1925-26 se bo odločilo med klubi HAŠK Gradjanski in Concordia, izid je trenotno docela negotov.

* * *

Nekateri najznamenitejših srednjeevropskih klubov se nahajajo na dolgih turnejah po južnih krajih; mimogrede igrajo v Švici in v Parizu. Za poznavalce naj navedemo nekaj najzanimivejših rezultatov: Slavija (Praga): Juventus (Turin) 3: 1, Slavija: Internazionale (Milan) 2: 2, Slavija: team Pariza 9: 1; Sparta (Praga): AC Bilbao (Španija) 0: 0 in 2: 1; Vienna (Dunaj: FC Barcelona 0: 2 in 4: 1. — Še par rezultatov pri nas znanih italijanskih klubov: Gloria (Reka): FC 33 (Budimpešta) 4: 3, Olimpia (Reka): Fiume 2: 1, Venezia: FC 33 1: 2, Edera (Trst): Brigit'enauer AC (bivša dunajska Ostmark) 4: 1, Pro Gorizia: US Milanese 2: 1.

DEŽELA 1000 JEZER IN 1000 ATLETOV.

V preteklem letu si je ohranila Finska sloves, ki si ga je bila pridobila pri olimpijskih igrah v Parizu. Imena Nurmi, Ritola, Myrrhae pozna vsak sportnik. Za Finsko značilni pa niso samo rekordi, temveč visoka **povprečnost** doseženih uspehov.

Na kratko razdaljo sicer Finci niso rekorderji, imajo pa vseeno 22 atletov, ki so pretekli letos **100 m v 11.3** in manj. Trije so dosegli čas 10.9, Helle, Husgafvel in Ylaenkoe. Povprečnost prve desetorice znaša 11.04. Povprečnost prvih desetih **na 200 m je 22.5**, znižal jo je Aström z 22.1. Letos jih je 16 teklo pod 23 sek., **400 m** sta pretekla samo dva atleta prej kot v 50 sek., Aström v 49 in Vilen v 49.5; povprečnost prvih 10 je 50.84. Na **800 m** je dosegel Borg čas 1: 55.6, povprečnost prvih treh je 1: 58.4; nadaljnih 19 atletov izkazuje srednji čas 2: 03. Voditelj na **1500 m** je novi prvak Koivunalho s 4: 02.9; splošno je bil pa ta tek leta 1925. slabši kot 1924, in sicer zato, ker Nurmi ni nikdar startal. Izredno dobri so Finci v teku na **3000 m**; **37 atletov** je teklo pod 9: 10! Povprečnost znaša 8: 48.5; Nurmi ni dosegel predlanskega časa 8: 26.8. Še znamenitejši so uspehi na **5000 m**; **prvih deset** je teklo v srednjem času 15: 08.7, skoraj za šest sekund bolje kakor je nemški rekord. Nurmi je dosegel čas 14: 502, Jokela 14: 54.9, Mattilaineu 14: 57. Čez **10 km** je najboljši čas dosegel Nurmi 30: 40.2; še 27. tekač na 10 km ima čas 33: 27. Prvih deset povprečno 31: 58.7. V teku čez staje Finci niso prvovrstni, Vilen s 15.7 na 110 m je sam; pri 400 m je malo bolje, pet jih je teklo pod minuto, najboljši je Mattila s 55.9.

V skoku v daljavo in troskoku so Finci izvrstni; ne zaradi Tunlosa, ki je skočil 7.18 m daleč, temveč zato, ker je **22 atletov prišlo čez 6.5 m**, njih srednji skok je **6.934!** V **troskoku** je povprečnost **prvih osem 14.183**; Tunlos ima finski rekord s **15.06 m**. V skoku **na višino** je prišlo **10 atletov na** 180 in čez, najboljši je Wahlstedt s **190 cm**; povprečnost 181.9. Slab je skok **ob palici**, samo štirji so prišli čez 350, najboljši na 360.

V metu krogle se je Porhoaelani rekordiral s 14.87. Čez 14 m so prišli še štirji drugi. Prav posebno dobri so sicer Finci metali **diskos**; Niitymaa 46.11; 14. mož je dosegel 40.43 m, 24. atlet pa 38.39; povprečnost 42.547, a za skoraj 1 m manjša kot lani. V metu **kopja** je dosegel Myrrhae 68.55 m česar mu pa vsled premajhnega števila prisotnih funkcionarjev niso priznali kot svetovni rekord in je prišel ta nazaj v roke Šveda Lindströma s 67.31. Drugi je bil Johansson z 62.72, nato še dva čez 60. To je res dežela atletov.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Petrom. diferenca v C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
3./1. 21 h	733·7	5·4	0·5	obl. z.	
4./1. 7 h	733·1	5·0	0·7	obl. —	1·8
4./1 14 h	731·5	6·8	0·8	d. jas —	

Barvne trakove, ogljeni-, povoščeni-, kopirni papir, hektografični zavitki in druge potrebščine pri Lud. Baraga, Selenburgova ulica 6/I Telefon štev. 980

VAJENCA sprejmem za sedlarsko in jermenarsko obrt. - Naslov se izve v upravi lista pod **štev. 62.**

UČENEC
z predpisano šol. izobrazbo, se sprejme v špecer. trgovino. - Naslov pove uprava lista pod **štev. 67.**

GOSPODIČNA
17 let, pridna, poštena, vajena otrok, želi iti k majhnim otrokom k boljši rodbini. - Naslov pove uprava ista pod **štev. 68.**

Trg. sotrudnica
vešča delikatesne in špecerijske stroke ter po možnosti nekoliko knjigovodstva in strojepisja, se takoj sprejme. - Ponudbe pod: »Poštena in marljiva« štev. 71 upravi »Slovenca«.

HLAPEC H KONJEM
in za poljska dela, močan, trezen in pošten, star nad 25 let, se IŠČE. - Zglasiti se je pri Ivanu Kuralt, p. d. pri »Tonhuc«, valjčni mlin - Domžale.

ŠTAMPILJE T. RABIC Ljubljana KOLODVORSKA UL. 20

ZA KRMO
nudim najceneje: koruzno moko, ječmen, fižol, lanene tropine, pšenične otrobe.
FRAN POGAČNIK. LJUBLJANA Dunajska cesta štev. 36.

Kuhinjsko emajlirano
posodo
vseh vrst in dr. potrebščine, dobite najceneje pri tvrdki: **A. VICEL.** Maribor, Glavni trg št. 5.

Vagon lepih, namiznih
JABOLK
ima naprodaj KMETIJSKA ZADRUGA v Šmartnem p. Litiji.

Najboljša reklama so oglasi v „Slovencu"!

NAZNANJAM
slavnemu občinstvu, da z današnjim dnem otvarjam novo urejeno, higijensko
BRIVNICO
(filialko) ter se najtopleje priporočam.
IGNAC KOVAČEVIČ
brivec
Ljubljana, Tržaška cesta

DIJAK obrtne šole išče stanovanja z vso oskrbo. Ponudbe z navedbo cene pod: »Dijak« št. 16 na upravo. 82

DRVA - ČEBIN
Wolfova ulica 1/II. — Telefon 56

ALOJZIJ BERNIK
Škofja Loka 54, priporoča bogato zalogo rženih
GLAVNIKOV
Lastna izdelovalnica. Dobro blago, cene zmerne.

PRODA SE
po nizki ceni jedilna in kuhinjska omara, umivalnik, miza, omara za obleko, tehtnica, moška obleka, dijaške gosli i. dr. Gradišče 8/B-II, Vučina.

Naznanjam cenj. občinstvu, da sem se
PRESELIL
iz Aleksandrove c. 9 v Tavčarjevo ul. 11, pritličje.
ŠTEVO GOMBOC,
mod. krojaštvo, Ljubljana

Dr. JUG
zopet redno
ordinira.

Motor
(Sauggasmotor) kurjava z ogljem, iz tovarne Langen & Wolf, 8 HP, v izvrst. stanju, radi vpeljave elektrike, takoj naprodaj. — Vinko TAMM, Ptuj. 50

Staro, neporabno
umetno zobovje
(garniture in posamezni zobje) se kupujejo v hotelu Tratnik, v sobi št. 4, dne 7., 8. in 9. jan. od 9. do 13. in od 15.—18. ure.

Meblovana SOBA
s posebnim vhodom, se takoj odda. - Naslov v upravi lista pod **štev. 60.**

Izurjene PLETILJE
za nogavice, se sprejmejo takoj. Hrana in stanovanje v hiši. - Naslov v upravi lista pod **štev. 55.**

OVČJO VOLNO
lepo, kupim. Naslov pri upravi lista pod št. 8454.

Prostor
dve sobi za pisarno ali komisijsko trgovino v obližju glav. kolodvora, se takoj odda v najem. Ogleda se od 9. do 12. in od 3. do 6. ure pop. v Pražakovi ulici št. 3 — pritličje, desno. 33

Poravnajte naročnino!

ŽUPANSTVO OBČINE MOSTE pri Ljubljani razpisuje:
2 službeni mesti STROJNIKOV
s strojniško in elektrotehniško izkušnjo za visoko in nizko napetost. — Natop službe **25. jan. 1926.**
1 mesto pomožne pisarn. moči.
Lastnoročno pisane prošnje, opremljene za prvo mesto z dokazi strokovne izkušnje in spričevali ter službene dobe, za drugo mesto pa z dokazi šolske izobrazbe in službenimi spričevali, je vlagati najkasneje do **14. januarja 1926** z navedbo plače pri tukajšnjem županstvu. 57

Zahvala. Ob prebridki izgubi naše nepozabne hčerke, sestre, svakinje in tetke, gospodične
Katke Kreuh
se najprisrčnejše zahvaljujemo za nebrojne izraze iskrenega sočutja, za poklonjene krasne vence in šopke ter za obilno spremstvo ljubljeni pokojnici na njeni zadnji poti. — Posebno hvalo dolgujemo č. g. Jan. Brezniku, katehetu, za ganljivi nagrobni govor, cenj. Mar. družbi, simpatijam ter požrtvovalnosti domačih deklet ter tukajšnjemu pevskemu društvu »Svoboda« za ganljive žalostinke ob grobu nepozabne pokojnice.
Bistrica pri Rušah, dne 1. januarja 1926.
ŽALUJOČI OSTALI.

Prva umetna steklarna in steklo-slikarija
»VITRO«
I. Marinković
Bivši solastnik: tt. Koch i Marinković
Bijenička cesta št. 14a **Zagreb** Bijenička cesta št. 14c
Utemeljeno leta 1910.
Odlikovan na umetniški izložbi v Parizu 1925 z diplomo d'honneurs.
Izvršuje umetna steklarska dela in slikanje cerkvenih oken v vseh slogih, ornamentalno in figuralno po izvirnih umetniških načrtih.
Troškovniki in načrti na zahtevo brezplačno.
Zmerne cene. Solidna izvedba.

Mednarodni velesejem v Budimpešti
od 17. do 26. aprila
prirejen od Budimpeštanske trgovske in obrtniške komore
Skladišče prosto carine
Polajšave pri prevozu, potniških voznih listkih in vizumu — Centralni biro: Budapest V., Szemere 6 Generalni zastopnik: Dr. Szillágyi Geza, Beograd, Strahinića Bana 43/a

✝

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš srčno ljubljeni soprog, oče in stric, gospod

Ignacij Gabrič

danes, dne 4. januarja ob 14 pop. po kratki, mukepolni bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal. — Pogreb bo iz deželne bolnice dne 6. t. m. ob pol 4 popoldne.

Žalujoča rodbina Gabrič.

ZAHVALA.

P. n.

Jadranski zavarovalni družbi

v Ljubljani
Beethovnova ulica štev. 4.

Prijetna dolžnost mi je zahvaliti se Vas s tem za Vaše kulantno postopanje ter promptno likvidacijo škode, katera mi je bila povzročena vsled požara na moji, deloma pri Vaši spošt. družbi zavarovani parni žagi v Slov. Bistrici.

Ob tej priliki moram tudi naglasiti, da sem bil v vseh dolgih letih, kar sem komitent Vašega cenj. zavoda, v vsakem oziru in vselej tako postrežen, kakor se le more pričakovati od prvorazrednega zavarovalnega podjetja in ne bom nikdar popustil cenj. Vaš zavod vselej in povsod kar najboljše priporočati.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kirbisch, l. r., Celje.

PREDSEDSTVO LJUBLJANSKE BORZE ZA BLAGO IN VREDNOTE V LJUBLJANI javlja žalostno vest, da je danes na Dunaju preminul velezaslužni podpredsednik in soustanovitelj borze, gospod

IVAN KNEZ

veletržec itd.

Blagega pokojnika ohranimo v trajnem spominu!

V Ljubljani, dne 2. januarja 1926.

Naznanjamo žalostno vest, da je danes na Dunaju umrl naš velezaslužni podpredsednik, gospod

IVAN KNEZ

veletržec itd.

Blagemu pokojniku ohranimo časten spomin!

V Ljubljani, dne 2. januarja 1926.

Predsedstvo društva
»Trgovska akademija«
v Ljubljani.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karol Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.